NAM THỨ MƯỜI LĂM — SỐ THỨ 2964
MỖI SỐ : 0$04
NGÀY THỨ HAI 31 JANVIER và THỨ BA 1er FÉVRIER 1927

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

GIÁ MUA BÁO

	1 năm	6 tháng	3 tháng	1 tháng
Bắc-kỳ, Trung-kỳ, Ai-lao.	8$00	4$00	2$00	1$00
Nam-kỳ, Pháp-quốc và các Thuộc-địa Pháp	9.00	4.50	2.25	
Ngoại-quốc.	14.00	7.00	3.50	
Các làng và các công-sở. .	10.00	5.00	2.50	

Hạn mua báo cứ kể từ ngày 1er hoặc ngày 16 mỗi tháng.
Các ngài mua báo xin gửi trả cho tiền trước.

Toutes les lettres destinées à la rédaction
doivent être adressées au directeur
68, Rue Jules Ferry, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNGBẮCTÂNVĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

PUBLICITÉ
Tarifs spéciaux suivant catégories d'entreprises ou de produits.
Prix moyens, dernière page :
Une seule insertion. . . . . . 0$80 le c/m
Contrat annuel
Par centimètre et par insertion. 0$18 le c/m
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
Petites annonces classées. . . . 0$20 la ligne

DÉPÔT LÉGAL INDOCHINE Nº 6161

TRUNG-BẮC TÂN-VĂN

Chúc mừng năm mới

Một mối cảm-tưởng về buổi hết năm cũ sang năm mới này

II

Mà xét ra thì cái số người gây dựng ra được cái cuộc to lớn như thế, hãy còn rất ít, chưa thu được mối lợi là bao. Còn những người buôn to bán lớn, cửa hàng trông thật là trang hoàng rực rỡ, tiền xuất nhập hàng ngày có đến hàng mấy trăm, mà xét ra thì những người cơ sở vững vàng, nghề nghiệp thịnh vượng, một trăm nhà mấy được độ giăm ba nhà, còn thì toàn là giấy người nửa người, lấy chỗ nọ đập chỗ kia, bề ngoài cố ý phô trương, để cho dễ vay dễ mượn, mà bề trong thì thật là túng thiếu quanh co; ngộ không may mà buôn bán thua lỗ, ăn tiêu hao hụt, độ giăm bảy tháng một năm, thì cơ nguy đã đến ngay sau gót. Lắm nhà làm ăn đương ra vẻ tưng bừng, mà bỗng chốc hoặc là cáo cùng, hoặc là tuyệt nghiệp, những việc ấy ở các nơi thành thị thường thấy xảy ra luôn. Lại còn thế này nữa: công nghề của nước mình, tuy cũng đã tinh tiến hơn trước, mà hàng hóa và khí dụng của người trong nước làm ra vẫn chưa đủ cho người trong nước dùng, vẫn phải mua hàng hóa ở ngoài đem đến. Những hàng hóa bầy ở trong các cửa hàng bây giờ, tuy có rực rỡ trang hoàng, mà phần nhiều là đồ ở đâu đem đến, thì gọi rằng buôn bán to lớn, mà vẫn là cái lối buôn chín bán mười, cái lờ lãi ăn bẻo ăn xén của các nhà buôn ấy, có đủ bù lại được cái số tiền ngoại tiết ở trong nước không?

Ở các chốn thôn quê, vào khoảng mươi mười lăm năm nay, cái phong-trào cải-lương tràn trải cũng đã rộng, có lập ra hội-đồng hương-chính để coi nom việc trong làng, có thể lệ, có qui tắc, thật là nghiêm-chỉnh rõ-ràng, lại có nơi mở được trường sơ-học, trường công-nghệ, vườn ấu trĩ, nhà hộ sản vân vân, cứ mặt ngoài mà xem, thì thật là nhiều sự cải quan, mà đã gần có cái thể-cách hương thôn tự trị. Mà xét cái thực tình bên trong, thì thói cũ bỏ vẫn chưa hết, khoán ước vẫn nặng nề, ăn uống vẫn phiền lụy, vẫn cứ ganh hơi tức khí ở chốn hương quan, trước kia thì tranh ngôi thứ ở chốn trung đình, bây giờ thì tranh chức vị ở trong hương hội, rồi lại sinh ra kiện cáo, sinh ra chạy chọt, thêm một mối lợi cho quan, Chính phủ vẫn để ý săn sóc đến, muốn cho cuộc cải lương có kết quả tốt tươi, hoặc là phải quan đi thanh tra các làng, hoặc là lập hội-đồng để kiểm sát sổ sách, chỉ khốn vì cái sự tình u ẩn ở bên trong, đuốc quan minh cũng có nơi soi không thấu. Quả như câu cửa miệng người ta thường nói: cải lương mà lại hóa bất lương!

Sau hết đến nghề làm ruộng là nghề căn bản của mình, chính phủ rất là để ý săn sóc đến. nơi thì đào kênh xây cống cho nước mau thoát ra, nơi thì xây máng đem nước vào ruộng, mở ra trường canh nông để rèn tập lấy người coi việc nông phố và nghiên cứu khảo sát công việc làm ruộng, nào chế máy lựa hạt giống cùng là phép bón phân, đều muốn giúp đỡ nghề làm ruộng của mình, cho nông sản được thêm nhiều thêm tốt. Mà xét ra vẫn còn ít người tin theo, cách-thức làm ruộng vẫn chưa sửa-đổi được mấy, vẫn là một cuộc đánh bạc với giời. Được năm mưa thuận gió hòa, thì các thứ hoa mầu, quanh năm cũng tạm được no đủ; không may gặp thiên tai xảy đến, thì gạo đói kêu rét, mười nhà dễ đến sáu, bảy nhà, cái cảnh xơ xác ở các chốn quê bây giờ, nghĩ ra thật cũng đáng thương lắm.

Lại còn thói xa xỉ một ngày một tệ, lối bôn cạnh một ngày một thêm, lại đến thiên tai dữ dội, hằng năm vẫn xảy ra luôn: hãy nói như năm mới qua đây, đê vỡ nước ngập, có mấy vạn con người thất cơ lơ vận, cái nạn trôi giạt lìa tan, đến bây giờ cũng chưa hồi phục; chứng dịch lệ thì lan ra rất rộng và rất lâu, gần hết năm mà tai nạn vẫn chưa thật hết, chẳng phải là một việc lạ, không mấy khi có như thế sao.

Nước ta hiện nay sự tiến hóa mới bắt đầu, hãy còn ở vào cái thời đại ấu trĩ, chẳng khác gì người ta khi còn nhỏ tuổi, ai chẳng ngày đêm mong mỏi, thêm một năm thêm một tuổi, thêm một tuổi lại thêm một trí khôn, mau mau đến kỳ thành lập. Trước kia vì vận-hội chưa mở mang, học thuật còn hủ lậu, thì sự tiến-hóa còn chậm trễ đã đành, từ ngày có cuộc cải-lương và có cái phong-trào duy tân đến nay, việc thay đổi ở trong nước biết là bao nhiêu, ai chẳng bảo rằng sự tiến-hóa thật là mau, thật là mỗi năm mỗi khác, mà xét cái thực tình ở bên trong, thì thật có nhiều điều đáng phàn nàn, nói về đường tinh thần, thì tư tưởng cũng chẳng khá xưa, nói về đường kinh-tế, thì tiến bộ cũng không được mấy. Nếu người mình không tự mình tỉnh ngộ, bảo nhau biết dại mà chữa, tuổi cứ một năm một lớn thêm, mà trí khôn vẫn không mở thêm ra được mấy, người ta thì tiến hóa thật là nhanh chóng, chẳng năm nào giống năm nào mà mình thì cứ luẩn quẩn loanh quanh, không thoát khỏi cái thời đại ấu trĩ, biết bao giờ có đủ tư cách tự lập, để mong sinh tồn ở cái trường vật cạnh thiên trạch này. Vậy đương cái buổi năm cũ qua, năm mới đến này, ký giả thật có một mối cảm tưởng rất sâu xa, mừng cho dân tộc Việt-Nam ta thêm một tuổi để mau lớn, lại chúc cho dân-tộc Việt-Nam ta lớn một tuổi cho mau khôn.

H. T. B.

Nhân dịp Tết nguyên đán ta, nhà máy nghỉ không làm việc. Vậy số báo 2965 đến ngày thứ bảy 5 Février 1927 mới ấn-hành.

Vô-tuyến-điện

Ngày 28 janvier 1927

Nước Pháp

Tại nghị viện

M. Franklin Bouillon được tái cử chánh ban ngoại-giao của thứ-dân nghị-viện, M. Lu[illegible], được tái cử chánh ban ngoại giao của nguyên-lão nghị-viện.

Về ban thuộc-địa ở thứ-dân nghị-viện không có gì thay đổi.

Việc nhân công

Chánh-phủ đương xét việc đặt lại lệ cấp giấy thông-hành để ngăn trở việc nhân công ngoại-quốc kéo nhau đến hàng đoàn cạnh-tranh nhau với nhân công trong nước.

Việc triệt quân bị ở nước Đức

Hội-đồng binh vụ Đồng-minh đã ấn định các điều đại-cương trong bản dự thảo giao-ước về các đồn binh ở đường cương-giới phía đông nước Đức. Trong bản dự-thảo ấy, có nói về việc duy trì các đồn binh cũ, về các khoản bảo-chứng tương lai, các đồn binh hiện chưa khai trình và các đồn binh sau này phải phá vân vân. Ngày mai còn sẽ bàn bạc.

Báo *Petit Parisien* nói rằng các nhà giám-định Đồng-minh, và các đại-biểu nước Đức chưa hợp ý nhau về các đồn binh phải phá. Các đại-biểu Đức còn hỏi mệnh lệnh của bản chánh-phủ.

Báo *Petit Journal* nói việc khó khăn là ở các đồn binh phải phá đi.

Báo *Matin* nói hiện các đại-biểu đã hợp ý nhau về ba điều:

1° Người Đức ưng nhận rằng duy-trì các đồn binh hiện có, không phải là sửa đổi các đồn binh ấy cho hợp [illegible] thời.

2° Người Đức cam-đoan không lập các đồn binh mới.

3° Người Đức ưng nhận rằng các đồn binh hiện chưa khai trình, sau này mà phát lộ ra, thì sẽ phải hủy ngay đi.

Việc giao tế với Tây-ban-nha

M. Briand đã tiếp M. Quinonès de Léon đại-sứ Tây-ban-nha tại Pháp ở Madrid mới trở lại. Đến ngày 7 février sẽ đặt cuộc hội nghị về việc đất Tanger.

Nước Ý

Hội Vạn-quốc

M. Poulucci chánh văn phòng của M. Mussolini được cử làm phó tổng thư ký hội Vạn quốc thế cho M. Atolico.

Nước Đức

Việc lập tòa nội các

Phái quốc dân tại nghị-viện đã ưng chuẩn cái chương-trình của tòa nội-các sang việc phân phát các bộ xảy ra nhiều sự khó khăn. Đảng trung-ương đòi 4 bộ, đảng thứ-dân đòi 3 bộ, đảng quốc-dân đòi 1 bộ, nhất là bộ vận tải, và bộ tài-chánh. Đảng thứ-dân và đảng trung-ương phản kháng việc ấy. Ngày hôm nay còn điều đình.

Theo như lời của phái dân-chủ, thì M. Kulz và M. Renhold thôi không dự tòa nội-các nữa. M. Gessler vẫn giữ bộ binh gia.

Hung-gia-lợi

Việc chính-trị

Đã bắt bốn người đứng đầu đảng quá-khích xui dục người trong đảng ấy biểu tình phản-kháng trong khi nghị-viện họp.

Nước Tchécoslovaquie

Đảng cộng-sản

Đã kết án 3, 4 tháng tội giam kín ba ông nghị-viện về đảng cộng sản quấy rối nghị-viện trong tháng juin mới rồi.

Hi-lạp

Thời tiết

Ở Thrace và Macédoine giời mưa to. Đồng lúa bị lụt, tổn hại rất nhiều.

Nhật bản

Việc giao tế với Trung-hoa

Về việc lập một bản giao-ước thương-mại của nước Nhật với Trung-hoa, người Nhật yêu cầu hai bên phải đối đãi với nhau bình đẳng hoa phải; về việc xuất cảng, nhập-cảng sợi bông, và các hàng khác, thì quan thuế của hai bên đối đãi với nhau bình đẳng; nước Nhật sẽ xét việc trị ngoại pháp quyền một cách khoan-dung; nước Nhật yêu-cầu quyền tự-do buôn bán ở trong địa hạt Trung-hoa, và ưng cho phép tàu buôn Trung-hoa buôn-bán ở mạn bể Nhật như cái thể lệ tàu Nhật buôn bán ở mạn bể Trung-hoa.

Các báo lớn ở Tokio nói nước Nhật không ưng lời nước Anh mời nước Nhật để kết với Anh trong khi bất kỳ phải đem quân đóng ở Thượng hải là một việc tất nhiên, vì người Nhật không có lợi hại quan-thiết trong việc ấy. Và nếu quân Quảng-châu có đến đóng ở Thượng-hải, tất là quân ấy phải bảo-hộ trật-tự.

A. R. I. P.

Việc Trung-hoa

Ngày 17 janvier 1927

Tình thế Hán-khẩu, và Cửu-giang

Ngày 17 janvier có tin rằng trong mấy ngày nữa vì nhà ngân-hàng, và các hiệu buôn đóng cửa, việc kinh-tế gặp lúc khó khăn, tất sẽ sinh ra việc khủng-hoảng. Người Anh quyết chí hễ tình thế không khá hơn, thì không [illegible]

Người Anh ở Hán-khẩu phần nhiều trú trên tàu thủy, ăn uống như thủy thủ, chỗ ăn chỗ nằm rất là tạm bợ chỉ có một vài người là được giấy đi lại luôn còn thì cứ phải ở luôn trên tàu.

Ở Hán-khẩu có tin rằng một nghìn người Anh, và Hoa-kỳ đã rút đi các nơi.

Người ngoại quốc ở Cửu-giang đến nói rằng nhiều nhà ở đấy bị cướp phá nhất là nhà của ông ủy viên quan thuế, là một người Ý.

Thái-độ Trương-tác-Lâm

Trương-tác-Lâm có gửi cho báo *Daily News* bức điện tin sau này: Tôi công-kích chủ-nghĩa cộng-sản cho đến kỳ-cùng và phải tốn kém đến đâu tôi cũng đành. Tin đồn rằng tôi hứa giúp cho quân Quảng-châu là tin đồn sai.

(Dịch báo Tây)

Ngày 29 janvier 1927

Tình-thế Thượng-hải

Tình thế Thượng-hải yên hơn. Từ khi các việc quan hệ riêng cho người Trung-hoa bớt quan trọng đi, và cái lo xảy ra sự phân-tranh với ngoại-quốc nguy hơn, thì việc náo-động, và sự dọa nhất loạt đình công thấy bớt đi.

Các đội quân Ấn-độ thứ nhất đã tới Thượng-hải ngày hôm qua.

Chiến-sự ở Chiết giang

Tin nói Tôn-truyền-Phương thất bại không có gì là đích xác.

Bắc chánh-phủ với nước Anh

Các nơi về bắc chánh-phủ rất là bất-bình về cái chánh sách nước Anh. Cận thần Trương-tác-Lâm nói Trương lấy làm bất bình về việc nước Anh điều đình với chánh phủ Quảng-châu, mà không có hỏi ý-kiến chánh-phủ Bắc kinh, là chánh phủ được liệt-cường công nhận. Việc bất bình ấy có thể gây nên việc biến cải trong tình-thế Bắc-kinh, vì vậy đã dự-bị để khi xảy ra sự rối loạn thì đem người ngoại-quốc đến giao-dân hạng.

Triệu tập nghị-viện

Chánh-phủ Bắc-kinh có các tướng liên quân trợ lực định triệu tập nguyên-lão nghị viện tạm thời, theo hiến pháp đặt trong năm thứ nhất dân quốc.

Việc thu quan thuế phụ

Chỉ trừ có đại-biểu nước Nhật, còn thì ngoại-giao-đoàn đã ưng lập tức thi-hành khoản quan-thuế phụ nói trong giao-ước Washington. Các đốc-quân đã điều đình với nhau về việc đem số thuế ấy nộp cho chánh-phủ Bắc-kinh.

Các báo Anh với việc Thượng-hải

Các báo Anh phản kháng lời của nước Nhật nói rằng cứ như tình thế Trung-hoa bây giờ, không cần phải đem quân sang Trung-hoa. Các báo Anh lại nói dân số ở Thượng hải có 2 triệu người, đáng thấy quân bây giờ cả thảy chỉ có độ 4.000 người, không sao đủ giữ trật-tự ở miền Thượng-hải được.

Cái thái-độ của nước Nhật

Ở Đông-kinh có tin rằng nếu Trung hoa khởi-xướng những khoản phải-chăng đích-đáng thì Nhật sẵn lòng hoan-nghênh lời của Trung-hoa xin về việc sửa đổi, hoặc bãi các thể lệ tô-giới.

Ngày 30 janvier 1927

Nước Anh với tô-giới Thiên-tân

Các báo Trung-hoa đăng tin nước Anh sẽ bỏ tô-giới Thiên-tân, cho việc ấy làm một cuộc đại thắng-lợi của Trung-hoa.

Về khoản quan-thuế phụ

M. Francis Aglen, chánh giám-đốc quan thuế, phải bắt đầu thu quan thuế phụ từ ngày 1er février, không có thì M. Aglen sẽ phải từ chức.

[illegible] của Bắc-quân

Một số lớn binh khí của Tôn-truyền-Phương mua ở nước Đức, đã tới Tế-nan-phủ.

A. R. I. P.

Giải đáp những điều pháp-luật

LỜI HỎI. — Tôi có người bà con góa vợ đã sáu tháng nay, nhưng vì lẽ chưa có con và cha mẹ lại già yếu không biết sống chết lúc nào, cho nên muốn cưới vợ khác ngay, trước khi hết chở vợ, thì có được không, xin ngài làm ơn chỉ bảo cho.

LỜI ĐÁP. — Hoàng-Việt luật lệ điều 98 rằng: « Trong khi con để *tang cha mẹ*, hay là vợ để *tang chồng* mà giá thú thì phải trượng một trăm.

Con giai có tang cha mẹ mà cưới vợ lẽ hay là [illegible] con gái có tang cha mẹ mà lấy chồng cưới làm lẽ, thì tội ấy giảm hai bậc.

Có tang ông bà, chú bác hay là tang vợ chú, vợ bác, tang cô, tang anh, tang chị mà giá-thú thì phải trượng tám-mươi, nhưng việc giá thú không phải bãi bỏ; nếu trong khi có những tang ấy mà con trai lấy vợ lẽ, con gái lấy chồng làm lẽ thì không phải tội,..... » Xem như điều luật trên ấy thì có tang vợ không bị cấm giá thú.

Điều ấy ở Bắc-kỳ ngày nay chỉ là một vấn đề thuộc về phong tục và lễ-nghi mà thôi, chứ luật không có định đến mà luật sẽ có phạt thì nay cũng không thi hành là vì trong bộ Hình luật bây giờ điều 3[illegible] có nói rằng:

« Bao nhiêu những luật lệ Annam khi trước có điều khoản nào tương phản với điều khoản trong luật này thì đều bỏ đi hết.

Bao nhiêu những thứ hình phạt không phải là hình phạt định trong luật này thì đều bỏ hết, cấm không được dùng »

Dân luật mới ở Bắc-kỳ điều 25 về khoản giá thú chỉ thấy nói rằng: « Giá thú đã làm theo như lễ tục rồi thì hạn tám ngày phải trình với người thủ bạ để biên vào sổ giá thú », mà theo như Gia-lễ thì phải xin phép cha rồi mới được giá thú, song điều ấy cũng như điều đã nói trên kia chỉ là một vấn đề thuộc về luân lý chứ không thuộc về pháp luật.

Ph. h-L.

Các tin lạ trong thế-giới

Một thứ tàu sắp đến ngày tiêu-diệt

Theo như bảng thống-kê của Lloyd's mới rồi thì trong số các tàu trọng-tải 100 tấn trở lên ở thế-giới ngày nay là 64 800.000 tấn. Trong số đó, thì tàu chạy bằng máy tăng được 291.000 tấn, mà tàu chạy bằng buồm giảm đi 148 000 tấn. Xem ra thì từ năm 1900 đến giờ, số tàu chạy bằng buồm cứ mỗi ngày mỗi giảm đi mãi. Rồi đây có lẽ sẽ một ngày kia sẽ đến tiêu diệt. Trong cái thế-kỷ cơ-khí này, cái lý thế tất nhiên rồi đến như thế.

Các giống hoa có ghét âm-nhạc không?

Các giống hoa có ghét âm-nhạc không? Sự đó người ta đã từng thí-nghiệm. Trong những phòng khiêu-vũ và những phòng hòa nhạc, cung đàn dịp phách vang lừng, hơi cảnh tiếng la rộn-rã, những nơi thật là náo-nhiệt đó, nếu đem mấy chậu hoa Muguet, hoa Cuclamens, hay hoa sâm-trường mà đặt vào thì thấy các hoa đều ngảnh mặt đi, chứ không thèm «quay» lại phía có hòa-nhạc. Coi đó thì đủ rõ thần hoa chẳng ưa gì âm-nhạc. Xét nguyên-lý thì có lẽ chẳng phải tại hoa cũng có thính giác như người, quen nghe khúc nhạc «quân thiên» và ghét các thứ thanh-âm trần-tục của người hạ-giới, mà chính là tại âm-nhạc làm cho khích-động các luồng không-khí, hoa kia là loài yếu ớt, nên hơi xúc động là chịu lướt một chiều ngay. Thế nghĩa là âm-nhạc xua hoa ngảnh mặt đi, chứ không phải hoa có thù gì âm-nhạc vậy.

Một chiếc củ cải dài ngót một thước tây

Một người làm vườn ở Pineau, gần miền Saint-Hilaire de Riez, tên là [illegible] có trồng được một chiếc củ cải đỏ khổng-lồ, [illegible] chu vi một thước, dài 71 phân tây. Thật xưa nay chưa có cái củ cải nào như thế!

Các nơi cổ-tích ở đảo Tích-lan

Đến bây giờ đảo Tích-lan (Ceylan) cũng còn nhiều nơi gót chân người văn-minh chưa bước tới. Các nhà du lịch Anh cũng không sao mà biết hết được những cái bí mật ở chỗ núi sâu, rừng rậm trong đảo ấy được. Kỳ thực thì giá vào mà thám hiểm cũng không ngại gì. Vì các thổ dân ở các miền ấy hiền lành lắm. Bởi vì bây giờ thiên hạ biết như thế, cho nên những cái bí-mật kia cũng mỗi ngày một phát kiến dần. Tích-lan cũng chẳng khác gì Cao-miên. Trong những cảnh cùng tịch kia biết bao nhiêu là dấu vết của một bồn văn-minh đã tàn vạc, như sinh Bà-Thiên, Bồ-Thích. Cái văn-minh ở Tích-lan [illegible] giáng-sinh, đã rực rỡ lắm. Các vua chúa trong đảo, ông thì theo đạo phật, ông thì theo Bà-la-môn, thế lực kể cũng mạnh lắm. Có dựng nên được nhiều thành-phố rất lớn như thành-phố Anuradhapura, phạm vi rộng hơn cả một hạt Seine nước Pháp. Song nay đã hoang lương tàn phế cả, khiến người có lòng hoài cổ không mấy ai là kẻ khỏi ngậm ngùi than tiếc, có cái cảm tưởng: dấu xưa xe ngựa hồn thu-thảo, ngõ cũ lâu đài bóng tịch-dương. Các vị vua chúa ấy rất sùng đạo Phật, xây dựng kể có hàng mấy nghìn đình tháp ngọn chùa. Một nhà thám hiểm kia đã tính ra rằng chỉ lấy gạch ở nguyên một ngọn tháp kia, cao 80 thước, đường kính một trăm thước là đủ làm được một thành-phố dung được 5 vạn người, hay là đắp một bức tường thành từ Luân-đôn đến Edimbourg, coi thế đủ biết công trình hiệu-đại là thế nào vậy. Những nơi tế quán ấy, người ta phát kiến thấy luôn. Thuật kiến-trúc của họ, lắm cái coi kỳ-quái lắm. Mới đây có tìm thấy một tòa chùa, làm theo hình kim-tự-tháp của Ai-cập, trông xa chẳng khác chi một trái núi non bộ thật to. Chùa xây toàn gạch, trên nóc phủ đất lợp lá, có nhiều dáng cổ chống đỡ ở ngoài, lại có bậc thang xây lên đến tận lưng chừng là chỗ lối vào trong «động». Xem như tòa chùa này, thì thuật-kiến trúc của họ giống như thuật-kiến-trúc của Mã-lai như hệt, nhất là kiểu xây nhà ở đảo Bornéo.

Giới thiệu sách mới

«DÂN QUÊ NÊN BIẾT»

Của quan Công-sứ Grossin soạn

Bản quán mới tiếp được bản dịch quyển «Dân quê nên biết» của quan công-sứ Grossin tỉnh Ninh-bình soạn. Trong sách này tác-giả có tóm thuật tất cả các điều thường thức khẩn thiết hàng ngày cho một người làm dân, như khi khai trình kiện cáo, khi ốm đau tai nạn, khi bầu cử, lúc đến kinh v.v... không việc gì là không có. Sách dày 168 trang, trông đẹp đẽ nhã nhặn, thật là một quyển sách rất có ích cho dân minh.

B. Q.

Tin sau cùng.

Tòa nội-các nước Đức

Tòa nội-các Marx đã thành-lập như sau này: 4 người về đảng quốc-dân, MM. Hergt, nội-vụ và phó tổng-lý tòa nội-các; Graeffe, tư pháp; Koch vận-tải; Chiele, nông-phố.

3 người về đảng trung-ương: M. Marx, tổng lý tòa nội-các Koehler, tài-chánh, Brauns, công-tác.

2 người về đảng thứ dân: M. Stresemann, ngoại giao, Von Curtius, kinh tế.

1 người về đảng thứ-dân ở Bavière M. Stoetzel, bưu-điện.

M. Gessler, bộ binh gia, M. Gessler từ chức không dự đảng dân chủ nữa.

Sáng hôm nay, M. Marx sẽ đệ-trình thống chế Hindenburg danh-sách các quan thượng thư mới.

Tòa nội các Yougoslavie

Tòa nội các nước Yougoslavie từ chức.

Tại thứ dân nghị viện Pháp

Thứ dân nghị-viện Pháp đương bàn các lời chất vấn về việc thợ thuyền thất nghiệp và việc vị ăn thức dùng đắt đỏ.

A. R. I. P.

Tin Lai-châu

Việc truy-nã bọn tù làm loạn. Hai người lính bị nạn

Bọn tù khởi loạn ở Lai-chau bị các toán quân đuổi riết thì nay xem bộ đã nhọc và nỗi trí lắm rồi. Bọn ấy đã mấy lần bị quân lính vây giữ để ngăn lối sang Bảo tân trại và sang Tàu.

Cứ như lời khai của hai tên khởi loạn bị toán quân của quan Thiếu-ta Roux bắt được ngày 30 janvier và lời khai của một người trưởng Mèo bị bọn tù bắt mất mấy bữa thì bọn ấy đến ngày hôm qua chỉ còn được 53 đứa và độ 30 khẩu súng thôi, nhưng mỗi đứa cũng chỉ còn độ hai ba viên đạn là cùng.

Từ khi quân lính đuổi đánh đến giờ thì giết chết được 11 tên tù và bắt được 5 tên. Hiện đã phòng bị mọi cách để vây bọc mà triệt dần bọn ấy cho hết. Chẳng may trong khi giao chiến, chết mất một người lính khố xanh và một người lính [illegible].

VIỆC HANOI

Nhân dịp Tết nguyên-đán ta, nhà máy nghỉ không làm việc. Vậy số báo 2965 đến ngày thứ bảy 5 Février 1927 mới ấn-hành.

Les bureaux de la Direction, de l'Administration et de la Rédaction du T.B.T.V. et du Học báo sont transférés Jules Ferry nº 66bis et 68. Entrée de la Rédaction nº 39 rue Lamblot.

Sở báo T. B. T. V. và Học-báo mới dọn sang phố hàng Trống số 68. Tòa soạn có cửa riêng vào đằng phố Nhà thờ, số 39.

Thời-tiết

7 giờ	18 độ
15 giờ	22 độ

Giá thóc gạo:

Gạo hạng nhất, một tạ	12	80
— nhì,	12	20
— ba,	11	20
Thóc hạng nhất,	7	40
Bắp ngô	7	70

Giá bạc. — Kể từ ngày 31 Janvier 1927, giá bạc ở kho Nhà nước định là 12 f, 35.

Thời giá quốc trái:

Ngày 25 Janvier 1927

5 %	hoàn dần		67 f. 95
5 ½ %	hoàn dần		84 f. 25
4 %	vĩnh viễn	1917	62 f. 50
4 %	»	1918	51 f. 50
5 %	»	1920	72 f. 30
5 %	hoàn dần	1920	81 f. 80
4 %		1925	88 f. 40

Ngày 29 Janvier 1927

5 %	vĩnh-viễn	83 f. 90
5 %	1915-1916	69 f. 00

Tin tàu. — Tàu *Claude Chappe* mang thư sang Pháp, đến ngày thứ năm 3 février 1927 hồi 6 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy đi Saigon đường Tourane và Qui-nhơn.

Đến Saigon các thư-từ sẽ chuyển sang tàu *d'Artagnan* chừng ngày 7 février khởi-hành.

Các thư-từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe-lửa 20 giờ 7 phút tối thứ tư 2 février.

MỘT PHÉP CÓ ÍCH

Dùng *Quintonine* mà tự chế lấy một lít rượu vang bổ. Cho một lọ *Quintonine* vào lít một rượu vang đỏ thì tự khắc được ngay một chai thuốc bổ, rất tốt để bổ huyết, bổ gân, bổ cốt, và để trừ sự bi-quyện, sự say nhược, bệnh xấu huyết, và bệnh đau gân. *Quintone* làm cho ngon cơm, dễ tiêu, và làm cho người sấu máu, có sức mạnh mẽ cứng cáp như người khỏe. *Quintonine* gốc chế bằng Quinquina Kolar, coca, gentiane, và glycérophosphate de chaux.

Quintonine mạnh gấp 5 lần extrait de quinquina, và vị dễ uống hơn. Một lọ vừa một liều để chế một lít rượu bổ, giá 0 $ 60.

Hỏi tại hiệu bào chế Blanc phố Paul Bert Hanoi

Tin đường sá. — Ở đường thuộc-địa số 1 chỗ kilomètre 138 hạt tỉnh Quảng-nam nay mới đặt một cái phà để chở sang ngang, vậy các xe ô-tô lại đi lại được.

Đại biểu thuyên chuyển. — Quan quyền Toàn-quyền vừa mới điện rằng quan quyền Khâm-sứ d'Elloy ở Trung-kỳ nay đổi ra Hanoi làm việc với quan Toàn-quyền; quan cai-trị hạng nhất Friès hết hạn nghỉ sang nay lên thay. Trước M. Friès đã làm giám-đốc các việc chánh trị và hành chính tại Trung-kỳ và đã làm quyền Khâm-sứ trong khi M. Pasquier về nghỉ. M. Friès chừng vào khoảng nửa tháng cuối février mới nhận việc.

Hội-đồng bảo-hộ. — Hội-đồng bảo-hộ họp ngày thứ bảy vừa rồi để xét những việc sau này:

Chuẩn y một tờ giấy hợp đồng về việc giải đá và son đường, về việc đặt ống dẫn nước ở thành-phố Nam-định, giấy thầu của M. A-Kuiang về việc mua đá lát đường thuộc-địa số 2, về việc mua ba cái xe ô-tô cho phủ Thống-sứ Bắc-kỳ, việc cấp thưởng tiền thuế chánh ngạch cho hai thành phố Hanoi và Haiphong, tờ hợp đồng mua đất của M. Nguyễn-đăng-Phát cho nhà-nước, tờ hợp đồng của chính phủ bản hạt với thành-phố Haiphong đổi đất lẫn cho nhau, giấy hợp đồng mua nhà đất của M. Louis Bonnafont ở Phủ lạng-thương cho công sản Bắc-kỳ; nghị-định thi hành tại Lạng-sơn đạo nghị định về việc khẩn đất những khu nhỏ cho người bản xứ; nghị-định cho nhà cầm đồ Nam-định nộp số tiền 20.000 đồng vào kho dự-bị Bắc-kỳ; nghị-định cho phép trích ở kho dự bị Bắc-kỳ lấy 80 vạn 5 nghìn đồng, cho việc xin [illegible] Tây người Nam, cấu việc xin giảm thuế, vân vân.

Hưu trí. — M. Bùi-duy-Hòe tri phủ hạng nhì được về hưu trí kể từ ngày 1er février 1927. Tiền hưu bổng mỗi năm định là 604 đồng.

M. Ng-hữu-Sung thừa kỳ thượng hạng ngạch công-chính được về hưu kể từ ngày 1er janvier 1927. Tiền hưu bổng mỗi năm là 635 đồng.

M. Ng-v-Trung thư ký thượng hạng hạng tư ngạch toà sứ Bắc-kỳ được về hưu kể từ ngày 11 mars 1927. Tiền hưu bổng mỗi năm là 422 đồng.

TIỂU-THUYẾT

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

CỦA NGUYỄN-ĐỖ-MỤC DỊCH

Cuốn thứ I, 18 trang
giá: 0 $ 06
Mồng 4 Tết sẽ xuất-bản
Mỗi thứ bảy, ra một cuốn

BÌNH SƠN LÃNH YẾN tức là truyện một cô nữ thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn thơ, nhả ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái-phục. Thiên-tử phong cho là «*Hoàng văn tài-nữ*» lập lầu kén chồng. Lại ban cho một cái roi «*Kim như ý*» hễ công-tử nào đến hỗn-hào xấc-láo, thì được phép đánh chết. Sau vì một sự kén chồng ấy, mà sinh ra biết bao nhiêu chuyện rất ly kỳ.

Từ cuốn thứ II, ba trang bìa sẽ in thêm bộ THUYỀN TÌNH BỂ ÁI.

TÂN-DÂN THƯ-QUÁN
kính cáo

Quyển thứ sáu
TRUYỆN
Ba người Ngự-lâm pháo-thủ
ĐÃ XUẤT BẢN RỒI
Giá: 0$05

ĐẮP ĐÊ VỠ LÂM GIO

Nhà-nước có giao cho tôi đắp cái đê mới ở chỗ vỡ Lâm-gio (tỉnh Bắc-ninh) Công việc này rất là to-tát, vậy các bác cai nào có coolies thổ đầu muốn làm công việc đó thì đến tại hiệu Đông-phố, 78 Phố hàng Bồ (Hanoi) để nói truyện và bàn định giá cả.

Đông-phố chủ nhân kính đạt
5.096

Tòa án Trừng-trị. — Sáng hôm nay, tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này:

Đầy tớ bất lương. — Trần-Kính ở kéo xe cho cô Trần-thị-Ái, ở phố hàng Da, mới được 15 hôm, thì đương đêm ăn cắp các quần áo đáng giá gần 300 đồng, mở cửa thuê xe đem về nhà trọ ở phố Mới. May nhờ người phu xe kéo đưa ở bất lương ấy, kéo đến nơi lại trở về nhà chủ đánh thức dậy mà mách sự thể mới đi trình. Sở cẩm phái lính đến vây, đợi đến sáng thì bắt được cả đứa ăn cắp và tang vật. Tòa phạt Trần-Kính 6 tháng tù.

Cũng vì hơi men. — Ng-văn-Tương, buôn bán, một đêm đi xem hát về, vào hàng phở uống rượu thế nào say lướt cỏ bỏ làm rầm cả lên. Chủ hiệu thấy đã khuya, bảo mãi cũng không chịu ra, sợ thấy làm rầm mãi, mới cho người tìm lính cảnh sát đến để bảo ra. Khi lính cảnh sát đến thì gặp ngay lúc Ng-v-Tương đương ở hiệu ra mà vừa ra vừa làm rầm lên. Người lính cảnh sát ngăn cấm thì Ng-văn-Tương lăng mạ lại và lăn ra đấy kêu rầm lên. Tòa phạt Ng-văn-Tương 24 giờ tù tại say rượu làm rầm lên và tha cho tội chống cự lính cảnh sát vì không đủ chứng cớ.

Việc ăn cắp sắt của công-ty xe-lửa Vân-nam. — Ng-văn-Tang trước có gác ở kho công-ty xe lửa Vân-nam ở bên Gia-lâm sau vì lười biếng phải đuổi, đêm hôm 11 tháng giêng tây tên ấy trèo tường lên vào nhà kho ăn cắp sắt bị người gác ở đấy trình biết bắt người vây bắt được quả tang tòa phạt Ng-văn-Tang 4 tháng tù.

Giả mạo. — Một tên Hoàng-văn-Lương du đãng không làm nghề gì [illegible] ở nhà chứa hạn thanh-lâu đương nói chuyện vì một ả thanh-lâu giữ bị ở đấy thì gặp lính cảnh-sát bắt được. Khi lính cảnh sát hỏi tới đưa ra một cái biên-lai tây chữa. Xét ra thì là biên-lai tên ấy nhặt được đem tẩy và chữa ra tên tên ấy. Tòa phạt Hoàng-văn-Lương 4 tháng tù.

Ăn cắp gạo. — Ng-văn-Tri 17 tuổi ăn cắp gạo của một người bán gạo đương để ở dọc đường bị tòa phạt 2 tháng tù.

Dùng thẻ của người khác. — Ng-văn-Đễ, làm phu xe dùng thẻ tùy-thân của người khác, bị lính cảnh-sát bắt được, phải tòa phạt 4 tháng tù.

Ngạch học-chính. — M. Ng-duy-Khang, học trò năm thứ ba trường Sư-phạm bị thải vì sức yếu kể từ ngày 22 janvier 1928.

CẦN NGƯỜI LÀM PHU ĐẤU

Tôi có thầu được nhiều việc đắp đê ở Hanoi cũng các nơi khác nữa, có ai muốn làm thì cứ lại nhà giấy ở phố chừng Học Thuốc, số 20 (Bd Bobillot) mà hỏi nếu ở xa không tiện đến thì cứ viết giấy đến cũng được, tôi sẽ trả lời ngay.

Mme LEROY
20, Boulevard Bobillot à Hanoi.
6.016

Các rạp Cinémas Hanoi

Rạp CINÉMA PALACE Hanoi

Từ thứ tư 20 đến thứ ba 1er Février 1927

LA FIN DU MONDE
Cuối đời

Đại phim ảnh 4 đoạn rất hay, của hội UNITED ARTISTS (JACK PICKFORD) đóng trò rất vui

Rạp FAMILY CINÉMA Hanoi

UN CASSE-COU

Đại phim ảnh 5 đoạn rất vui, chiếu từ thứ tư 26 đến thứ sáu 28 Janvier 1927.

CHỈ CÓ MỘT THỨ THÔI

Thuốc đau mắt vàng rất công-hiệu mà quý-khách đã hoan nghênh bấy nay thì ở trên lọ thuốc phải có biên rõ «*COLLYRE JAUNE selon la formule du Dr Casaux*».

Thuốc cũng vàng, giấy gián lọ cũng vàng mà giấy bọc cũng vàng, các quý khách nên đòi bằng được như thế thì mới khỏi nhầm.

Bán tại hiệu bào-chế:
CHASSAGNE
59, Rue Paul Bert, Hanoi [illegible]

Ai tín. — Bản quán được tin buồn rằng bà nội-tướng ông giáo Bùi-huy-Cường đã tạ thế ngày hôm nay, ở số nhà 6, phố hàng Gà Cửa-Nam, năm nay hưởng thọ 29 tuổi. Ngày mai 1er février, hồi 8 giờ sáng, sẽ làm lễ cất đám, rồi về nghĩa-địa Hợp-thiện.

Bản quán có lời chia buồn với ông Bùi-huy-Cường và quý-quyến.

Ngạch thừa-phái. — M. Ng-đương-Bân, thừa-phái hạng tư hết hạn nghỉ quán làng Vạn-phúc, phủ Hoài-đức, nay được bổ đi thừa-phái châu Bảo-thắng.

Ngạch chauffeur. — MM. Ng-v-Du, Đỗ-viết-Phúc, Hoàng-v-Nguyên, chauffeurs tòa sứ, được thăng chauffeurs thượng hạng hạng nhì.

Cái tết của bác nghiện. — Tết nhất đến nơi ai ai cũng tất bật về lo tết, đến cả các bác nghiện cả ngày chỉ nằm bẹp một nơi dính xuống chiếu cũng phải nhổm dậy mà bôn tẩu lấy cái tết. Mà cái tết của các bác, không phải là thủy tiên, rượu mùi, câu đối đỏ, hay là bánh chưng xanh như cái tết của mọi người khác, các bác chỉ lo làm sao kiếm lấy một số lương cơm đen để đủ ăn trong mấy ngày tết mà thôi. Nay thuật qua câu chuyện «Cái tết của bác nghiện» sau này, tưởng có nhiều nỗi đáng cười mà cũng đáng thương lắm. Tối hôm qua, đêm đã hồ khuya, tại con đường Paul-doumer, một người đàn bà ăn bận cũ kỹ vừa đi vừa khóc, ra ý chua xót lắm, bỗng kêu lên rằng: «Trời ơi, có ai lại có chồng con như cái kiếp tôi không? Một ti tuổi đầu quá ăn chơi mang nghiện, mất công việc làm, nhà cửa có mấy cái bán hết cả, tôi phải đem thân đi gồng gánh chợ búa, để nuôi 4 đứa con và ông chồng nghiện, mỗi ngày đi sớm về tối, khéo lắm mới kiếm nổi ba hào chỉ, chia đôi phải bào ruột thuốc cho ông ấy, có được không? Hôm nào không có thì là đánh chửi khổ quá. Tết đến còn được năm đồng bạc vốn để ra giêng làm vốn kiếm ăn, không ngờ đương xong mất lúc nào, đem mua thuốc cả. Khổ thân tôi thế này! Trời hỡi trời?» Đương lúc ấy anh chồng lo xa lếch thếch đi đến, sẵn lấy bảo: «này thôi đi về. Tôi mượn để mua thuốc ăn tết, ra giêng lại lo cho mà buôn bán, [illegible] không biết xấu chẳng thì hỗ ai à?» Nhưng người đàn bà cứ nói liên rền mãi. Ông chồng ý chừng chướng tai, nên dẫu bất hơi ngoáp vặt, song cũng cứ cố nói khôi hài: «Thôi kiếp này đã trót lấy tôi là thằng chồng nghiện, đến kiếp sau thì lấy chồng quan, lấy chồng giời nhé. Thôi đi về, để tôi hút thuốc, tôi sẽ nói chuyện cổ tích và tiểu-thuyết cho mà nghe, hay đáo để». Nói rồi lấy tay dắt vợ, nhưng người vợ cự lại và ẩn ra, bác ta đứng không vững, ngã chổng kềnh ngay ra đất. Lóp ngóp đứng dậy toan lại gỡ khôi hài, bỗng kêu lên: «Thôi! trời ơi! con khỉ làm đổ lọ dầu, và tung gói xái của ông rồi. Vậy không về thì bước! nói xong toan rút giầy đánh, người vợ liền chạy đi mất, còn bác ta cứ đánh diêm soi để nhặt xái mãi, song bẩn đâu mất cả, nên không nhặt được, đành đứng lên, bắt hơi mấy cái và ngáp một hồi rồi cũng đi. Rồi lại ngâm nga cổ nói: «Thôi đó mai sáng ra nhặt». Lủi thủi đi, ý hẳn cũng sớm cảnh cho cái đời sao đó, nên cứ kêu giời hỏi mãi. Mấy người đứng xem cũng về, một người biếu sự vừa đi vừa đọc mấy câu thơ tức cảnh:

Tết nhất làm chi khéo vẽ trò,
Làm cho bác nghiện cũng mua lo.
Vốn còn «xành biệt» đem thui hết,
Vợ khéo còn gào chịu mất vò.

K.

Hội Trí-tri. — Nhân dịp tết Nguyên-đán, xin kính mời các ngài hội-viên đúng hai giờ chiều ngày [illegible] một qua hội lại hội-quán để tiện chúc mừng năm mới.

Hội Trí-chi lại cáo.

Danh-dự bội tinh. — MM. Cao-đức-Khai, thư ký lục-sự ở Hà-giang; Ngô-văn-Tuông tri châu Vị xuyên và Đặng-văn-Cần, phó tổng [illegible] Phương-độ, châu Vị-xuyên, vì đã có công trong khi làm chức vụ nên đều được thưởng danh-dự bội tinh hạng nhì.

CÁC NHÀ DÙNG ĐỒ ẢNH NÊN BIẾT

Vì hiệu bào chế Moreau, 56 phố Paul Bert, Hanoi mua nhiều, và mua được rẻ, nên hiệu ấy lại có thể bán được các chất Hyposulfite de Soude, Sulfite de Soude, Sulfite de Soude, Hydroquinone, và tất cả các thuốc dùng vào nghề ảnh, theo giá rất rẻ.

[illegible]

Tăng lương. — Các người lòng sự các công sở có tên sau này được tăng lương:

Bắc-ninh: M. Phan-v-Duyên, thừa-phái phụ-biện trước 10 đồng, nay tăng lên 12 đồng.

Nam-định: M. Trần-quang-Mai, thừa phái phụ-biện, trước 18 đồng nay tăng lên 21 đồng.

Phú-thọ: MM. Ng-thế-Kiên, thừa-phái trước 8 đồng, nay tăng lên 10 đồng; Trần-sĩ-Cong, lính cảnh-sát, trước 12 đồng nay tăng lên 15 đồng.

Phủ-lý: MM. Bùi-ngọc-Liên, thư-ký phụ biện trước 35 đồng nay tăng lên 40 đồng; Lê-văn-Lạc, thư-ký phụ-biện trước 39 đồng nay tăng lên 44 đồng.

Sơn la: M. Hoàng-văn-Bảo, thư-ký phụ biện trước 25 đồng nay tăng lên 30 đồng.

Sơn-tây: M. Ng-văn-Giu, thư-ký phụ biện trước 25 đồng nay tăng lên 28 đồng.

Thái bình: M. Ng-thọ-Tuấn, cai cảnh sát, trước 18 đồng nay tăng lên 22 đồng.

Cao-bằng: M. Đào-văn-Liên, lính cảnh sát trước 12 đồng nay tăng lên 15 đồng.

Vĩnh yên: M. Ng-đình-Thiện, trước 18 đồng nay tăng lên 12 đồng.

Sở Y-tế Bắc-kỳ: MM. Trần-đức-Kham thư-ký phụ biện trước 34 đồng nay tăng lên 39 đồng; Đặng-mạnh-Huyên, thư-ký phụ biện trước 24 đồng nay tăng lên 29 đồng.

Sở [illegible] thẩm: M. Bùi-đức-Thắng, thư-ký phụ-biện trước 20 đồng nay tăng lên 25 đồng.

Nhà hỏa-lò: MM. Nguyễn-văn-Y Dương-đình Quy trước 20 đồng nay tăng lên 22 đồng.

Hà-đông: M. Dương-văn-Chu, lính cảnh sát trước 10 đồng nay tăng lên 11 đồng.

Những phường công-tử trong phố. — Từ độ gần tết đến nay, phố hàng Đường lúc nào cũng chật ních những người mua kẻ bán, đi lại dập dìu suốt ngày. Có mấy công-tử vô lại quen thói ong bướm, nhân dịp đông người thì cứ ngày ngày đi lượng rong phố mà ghẹo nguyệt trêu hoa, hễ gặp các cô thiếu-nữ đi mua hàng qua phố đó thì họ thả lời chòng ghẹo và ném pháo nổ sau lưng thật là nguy-hiểm và [illegible] quá. [illegible] công-tử ấy nên kíp đóng cửa bảo nhau, chừa hẳn cái thói ấy đi, không thì có khi ô-nhục đến cả gia-phong [illegible] đấy.

Tình lai cáo.

Bơm ô-tô nào thế. — Nguyễn-đình-Ân, phu xe, quán làng Yên-lạc (Hà-nam), thấy mang một cái ống bơm xe ô-tô, lý của hỗ nghi, vậy đã phải bắt giam xét.

Mất ăn tết. — Nguyễn-văn-Dần quán làng Hành-thiện, Nguyễn văn-Bái quán làng Thái-bảo (Bắc-ninh) và Nguyễn-đức-Nguyên quán làng Sơn-đồng (Hà-đông), can về việc lừa đảo và cướp mất văn tự văn khế của người ta, vậy đã phải bắt tống giam để xét.

Ăn cắp. — Hoàng-ngọc-Lý, 22 tuổi làm chauffeur xe ô-tô, nhà ở số 23 phố hàng Nón, can việc ăn cắp các đồ đạc ở xe ô-tô của một người Tây ở Sơn-tây, vậy đã bị bắt giải sang tòa án.

Một tiếng nổ dữ dội, một người chết, một người bị thương. — Vào hồi ba giờ chiều hôm nay ở phố Cửa-nam có xảy ra một cái án mạng rất là ghê gớm. Nhà số 55 tức là hiệu Nhân-ký bán thuốc lá ở, chủ hiệu là bà Nguyễn-thị-Sung 42 tuổi, bị một thứ pháo gì không rõ lắm bằng mảnh chai và sỏi bắn tóe ra trúng vào đầu, máu chảy ra lênh láng, chết ngay trước cửa hàng. Lúc bấy giờ một người lính tập đi qua hàng cũng bị thương ở miệng. Lại một người đầy tớ làm ở trong nhà cũng bị thương ở cổ. Cả mấy người đều đưa vào nhà thương song người chủ hàng ấy chết ngay từ lúc đầu. Được tin ấy ông chánh cẩm và ông cẩm hàng Trống liền đến ngay, song hiệu Nhân-ký không bán thứ pháo đặc nào cả. Như vậy thì có lẽ ai ở ngoài đường ném vào chăng!

Pháo gì mà lại làm bằng mảnh chai với sỏi thì có khác gì là quả bom không? Việc này Tòa-án và sở mật-thám đang xét.

Bị thương vì đốt pháo. — Dương-thế-Hoạt đầy tớ một nhà phố hàng Mã-mây vì đốt một cái pháo đùng bị nổ toạc cả bàn tay phải, nên đã phải đưa ngay vào nhà thương.

Mất chó săn. — Mất chó săn trắng và đen. Tên Bobby [illegible] «Commandant Boisel», [illegible] tòa sứ Bình. Được thưởng.

DƯ LUẬN

Về sự nghe diễn thuyết và đọc báo chương

Quốc-dân ta trong lúc này giờ, cái cựu học đã mục-nát gần hết rồi, ngọn cờ tân học còn đương lướt mướt ở giữa khoảng không trung, luồng gió cao cao quá không tới, luồng gió thấp thấp quá không thông, thành ra dân ở giữa khoảng gió Á mưa Âu, mà trí thức vẫn còn đầu-đen; trước hơn bốn nghìn năm mà dân trí vẫn còn ấu-trĩ! Đó là do ở sự học-vấn phổ-thông chưa phổ cập; sự học-vấn phổ-thông chưa phổ cập có lẽ cứ dân ngu si, ngu si mãi, vụng dại, vụng dại hoài chăng? Nên chi phải tìm một cách học-vấn rất dễ tiện có thể giúp cho người không được học, chỉ mang tai nghe, đem óc nghĩ cũng có thể tinh thông mà không vụng dại nữa, sự học-vấn dễ tiện ấy không gì bằng nghe diễn-thuyết cho nhiều, đọc báo chương cho rộng. Vậy muốn đem sự học-vấn ấy cho cả quốc dân ai cũng được nghe được biết thì trước hết phải lập diễn thuyết đài, độc báo trường ở các tỉnh-lị cùng thôn quê; nói đến đây chắc cũng có ông bảo rằng: «Diễn thuyết đài, độc báo trường muốn dựng lên, lấy của đâu mà không trương được khắp»; Thưa rằng: «Đình, miếu, văn-chỉ hay là công-quán ở các tỉnh lị cùng thôn quê đâu đâu cũng có sẵn, đó là diễn thuyết đài, là độc-báo trường chứ gì.» Bảo rằng: «Bài diễn thuyết ai làm cho đủ được?» Thưa rằng: «Các bài diễn thuyết trong mấy năm nay vẫn chứa chất đầy đủ ở các công quán có diễn thuyết đài ở các tỉnh lớn kia, sao các bài ấy mà phân phát các nơi là bài diễn-thuyết.»

Bảo rằng: «Báo-chương tiền đâu mà mua đủ? các thứ báo ai bỏ tiền túi ra mua?» Thưa rằng: «Sự cải lương hương-tục trong mấy năm nay, bởi ăn uống lăng nhăng, tiền công quĩ nom thấy hàng ngày nhiều hơn trước, trong một năm lấy số tiền công quĩ độ 24$ mua ít ra cũng được bốn thứ báo, còn các thứ công báo nữa thì không phải giả tiền.» Bảo rằng: «Biết ai là đủ tư cách đứng lên diễn đài mà diễn, ngồi giữa độc báo trường mà đăng báo?» Thưa rằng: «Đủ tư cách mà sung vào chức này phải tuyển người có tư tưởng rộng, biện thuyết nhanh, học-vấn thông, lại có lòng công ích.» Bảo rằng: «Người có đủ tư cách ấy là ai, mà ai là người đủ tư-cách chịu cáng đáng cái việc công ích cho đồng-bào đối với cá-tư-nhân thì không có ích gì lợi gì?» Thưa rằng: «Người đủ tư-cách nhan-nhản vẫn ẩn náu ở thôn quê thành thị, vẫn nằm ôm bụng than thầm cho sự học-vấn tương-lai, mỏi mắt mong hoài về dân trí dân đức chóng nói đến con đường tiến bộ. Những người ấy mà đồng-bang ta yêu cầu với chính-phủ gia ân cho hoặc ngồi thứ hay là lương-bổng mà tuyển bổ sung vào chức ấy thì các người này sẽ vui lòng mà gánh-vác ngay; lương bổng của các người này chắc cũng không tốn gì. Ta vẫn công nhận rằng cái kiếp bàn cho miễn là đủ miếng nuôi thân cho sống, khỏi ỷ lại đến ai, rồi rút hết ruột tằm giăng cái hàng tơ.» Bảo rằng: «Đài... Trường.. bài diễn thuyết, báo-chương người giảng khi đã đâu có đó cả rồi, nhưng dân tình còn đang lúc nghèo nàn, người còn cắm cúi cái cày sâu cuốc bẫm ở cánh đồng khô nơi nước ngập bùn, người còn gồng-gánh thiết tha, vai đeo chân chạy ở phiên hội sớm, ở buổi chợ trưa kia còn chưa đủ miếng mà ăn, miếng vẫn đói thân vẫn rét, lấy thì giờ đâu mà nghe đọc giảng?» Thưa rằng: «Những hạng người ấy là phần ít, còn xét ra phần nhiều những cậu ngông-nghênh, các cô ông ả vì sự học-vấn chưa phổ-cập, thân thể chưa phải lo toan, thôi thì ngồi rồi sinh ra nhiều chuyện bất lương, rủ tìm nhau vào quán bài nước bạc, tửu-quán ca-lâu, thậm chí ngồi rồi quá sinh ra chuyện «ngắn» tán «nhảm» rồi mắc xấu nhau ra, cái sẩy nẩy cái ung sinh ra lắm chuyện gớm ghê thương luân bại lý, cũng vì cái «nhàn cư sinh bất thiện» thì những hạng ấy ai bảo không có thì giờ nghe giảng» Vậy ngu ý của ký-giả thiển nghĩ đang lúc bán-khai này, sự học vấn phổ-thông chưa phổ cập mà nhân đó dựng ra diễn thuyết đài, độc báo trường, chắc quốc dân sẽ sầm sịt nhau vào nghe đông tựa như khát được uống, đói được ăn, còn sự ăn dưng ngồi rồi nhân đó mà tống khứ dần đi được (phàm người đã thích một sự gì thì ngoại việc đều xa nhác cả.) Nay dân chúng chính là đương lúc muốn nghe diễn thuyết và đọc báo chương mà lập lên đài diễn thuyết trường đọc báo. trong một tháng đọc giảng mấy kỳ. Còn tháng ba tháng tám buổi chiều gió mát, ban tối trăng trong, thì lúc nào đọc giảng cũng được cả. Một bài diễn văn có thể cảm kích được lòng người nhút nhát hóa nên can-đảm, bạc ác biến ra lương thiện. Một tờ báo chương có thể cảm hóa được người biết cách tỉnh trần, phường quân bài nước bạc, tửu quán ca lâu nghe thấy ngòi bút phạt mãi, mảnh giấy mắng mãi cũng phải thẹn thùng mà tự thú...

Đồng bào ta nghĩ sao?

Mong rằng các bậc thức giả sẽ vì quốc-dân mà xướng xuất lên việc này cho.

Đông-viên Đào-tuấn-Ích

VĂN UYỂN

Giấc mộng đêm hôm hăm-hai tháng chạp

Hăm hai tháng chạp [illegible]
Trong mơ thấy có một người đến chơi.
Áo dài, mũ lốc, lôi thôi.
Râu ria, mặt mốc, mắt lồi bụng to.
Đẩy xong, khệ nệ vào nhà,
Buông cầm ta vội bước ra chào mời:
«Thư-nhàn gặp buổi êm giời;
Quý-nhân đâu bỗng lạc-loài đến đà?
Cao danh, quý tính cho hay,
Có điều chi dạy ngu này hoan-nghênh»
Khách rằng: «Sao khéo lờ tình?
Đêm khuya mấy độ, trăng thanh mấy
Se dây, lựa vận miệt-mài, [hồ]
Ai tri-âm đó quên người hay sao?
Người thư-viện, kẻ trà bào,
Gần đây há phải người nào xa xôi.
Tôi từ vâng chiếu-chỉ trời, [cơm
Thổ-công nhận chức nhà người trông-
Bấy lâu buổi sáng chiều hôm, [tao.
Lời ngâm thánh-thót, tiếng đàn tiêu-
Thầm yêu, trộm giấu biết bao,
Tiếc vì chưa được lúc nào gặp nhau.
Tuy nhiên ý hiệp tâm đầu,
Khi thân chẳng lọ là cần mới thân.
Hăm-ba này đã đến tuần,
Sớm mai từ-tạ phàm trần về tiên.
Ghé qua tạ-biệt bạn hiền,
Một lời trân-trọng muôn nghìn ái-ân».
Nghe thôi xiết nỗi ân-cần,
Tiếc thay hạ-giới tri âm mấy người!
Cầm tay kéo ghế mời ngồi, [rò.
Pha trà, vấn thuốc, thảnh thơi chuyện-
Khách rằng: «Tình cảnh nhà nho,
Xét ra thực khó khai cho nên tờ,
Sớm thì điện phủ văn thơ,
Chiều chiều lũ trẻ học-trò nghê-nga,
Bữa thường rau cỏ qua loa,
[illegible] khi giết lợn mổ gà kênh-cơi.
Quanh năm lặng lẽ yên vui,
Vợ chồng hòa-thuận tới đôi thảnh-
Một nhà trên dưới tươi-cười, [thơi.
Chẳng lời nhẹ nặng, không lời thiệt-
Ở đây suốt một năm tròn, [hơn.
Sổ tay một quyển vẫn còn trắng tinh.
Rồi đây lên chốn thiên-đình,
Biết rằng Thượng-đế tin mình cho
Hay là lại tưởng vị tình, [chăng?
Ăn tiền, bỏ đạo, làm thinh cho người».
Nghe lời khách nói mỉm cười,
«Sự tình thôi cũng nhờ người xét cho.
Một lời tâm phúc thưa qua,
Quá tin chẳng nệ thực-thà nói ngay.
Rộng thương chẳng chấp là may,
Kể ra tội lỗi ngu này toàn chi?
Ngày rằm mồng một hai kỳ,
Hương hoa chẳng có chút gì như ai.
Hăm-ba này buổi về trời,
Cũng không cúng vái dám coi làm
Tội gì còn có thể thương, [thường.
Đến như vô lễ ai nhường được nào?»
Khách rằng: «Người nói hay sao?
Văn-minh thời-đại ai nào kể chi?
Làm gì những thói u-mê,
Ai rằng tốt lễ ấy thì dễ nên.
Ta tay chức-vụ tỏ-con,
Đời thì cam chịu ăn lên chẳng ăn,
Họa chỉ thói bỏ phàm-trần,
Vơ bèo vạt tép hại dân đời đời.
Thay đen đổi trắng vẽ-vời,
Làm cho lắm kẻ thiệt-thòi oan-khiên.
Thương thay một lũ dân đen,
Ngu-si chỉ biết lấy tiền làm khôn.
Biết đâu công-lý là hơn,
Khiến cho mấy đứa tham tàn được nể.
Miếng ngon đưa đến gần kề,
Ăn không mà bụng tội gì chúng buông.
Phen này về trước thiên-nhan,
Quyết tham lũ ấy mới yên dạ này.
Tiên-sinh đây chỗ anh em, [chi.
Buột lời nói thực chẳng phiền ngại
Lòng này sở dĩ yên vì, [ngay.
Cũng là mến đó nhân-nghì, thẳng
Chẳng đơm-đặt, chẳng riêng tây,
Chẳng hề cầu bả, chẳng hay tìm nhàu;
Quỷ-thần đâu có gian-tham,
Có đâu xôi thịt đem hàm được xuôi.
Mấy lời tâm phúc vừa rồi, [cam»
Lượng cho cũng đội, chấp thời cũng
Nghe lời khách nói nguồn cơn,
Cảm tình cho khách mà thương cho
Rằng: «thôi, thôi thói quen rồi, [đời
Tâu trời, trời cũng đến thôi là cùng.
Quan trên lèn-lịch vô-cùng,
Cửa vào mà lọt chẳng đồng mà rằng.
Cửa trần họ lọt đã xong,
Cửa trời họ cũng lọt thông đến trời.
Nghe tôi, ông chớ tâu trời,
Quá trung lắm kẻ thiệt đời xưa nay.
Có lòng thương đến dân này,
Thiếu gì việc khác còn hay gấp mười.
Kìa như nước lụt vừa rồi,
Bắc-kỳ nhiều [illegible] một-thời đắng-cay.
Dân gian đau đớn thương thay.
Nên đem việc ấy tâu ngay cửa trời.
Họa may ngài có thương đời,
Năm sau bắt cũng đẹp oai cho nhờ.
Hơn cơm rẻ gạo êm no,
Được như thế ấy mới là thâm ân.
Lo gì những đứa tham tàn,
Chẳng lâu thì chúng có toàn được đâu.
Sá gì lũ kiến đàn sâu, [vang»
Tiểu nhân đắc chí mặc dầu vênh-
Khách rằng: «Vâng lĩnh ý chàng,
Một lời tâm-phúc ghi bên dạ này.
Chuyện trò nốt buổi hôm nay,
Sớm mai thôi đã chia tay tiên phàm.
Nói thôi tay cắt cây-đàn.
Hành vân lưu-thủy dịp dàng khoan
Vui vầy hỉ-hả cùng nhau, [mau.
Đêm cao cao vọng, điệu sầu sầu tê.
Giật mình chợt tỉnh giấc hòe,
Bút hoa tay thảo làm ghi một bài.

Song-nam: Nguyễn văn-Thuộc.

TAXÉOL ROGIER

Thuốc chuyên-môn rất mạnh để trị bệnh lậu. Trị các bệnh như Gonnorrhée. — Cystite. — Catarrhe vésical rất hiệu. — Là một thứ thuốc mới các ông thầy thuốc ở thuộc-địa đều khuyên dùng thuốc ấy.

Giá một lọ: 1$00

Bán tại hiệu Bào-chế
L. BLANC
63, phố Paul-Bert, Hanoi

GARAGE AVIAT

Góc phố Rialan và phố Gambetta, Hanoi
CHO THUÊ XE Ô-TÔ
Riêng về đám cưới

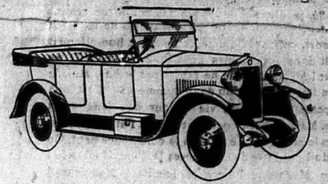

GIÁ CHO THUÊ Ô-TÔ

1. — Những xe không khỏi Hanoi, và miền chung quanh, kể cả đường cái quan, thì cho thuê giờ, giờ thứ nhất. . . 4$00
Các giờ sau 3,00
2. — Đi kém 100 km. đỗ độ 1 giờ giờ xuống đi cả thảy 3 giờ 1/2 giờ xuống, một km. 0,20
3. — Đi từ 100 đến 200 km đỗ 2 giờ giờ xuống, tính đổ đồng mỗi giờ đi độ 40 km. một giờ một km 0,19
4. — Đi 200 km. giờ lên, đỗ 3 giờ giờ xuống, đi đổ đồng 40 km. một giờ, một km. 0,19
5. — Xe 10 mã-lực, 4 chỗ, thuê ngày 15$00 } và tiền dầu xăng,
Xe 12 mã-lực, 7 chỗ thuê ngày 20,00 } cả tiền dầu
Đi qua cái số 100 km. thì cứ mỗi một lần 100 km. hay một phần về 100 km về xe 10 mã-lực 4 chỗ, phải giả thêm. . 8$00
Về xe 12 mã-lực 5 hay 7 places 10,00
Người thuê xe theo cái giá 2-3-4 mà giữ xe lâu hơn cái lệ đã định, thì những giờ để xe đợi, phải giả mỗi giờ là . . . 1,50

Còn giá riêng nữa về các thứ xe khác.

THUỐC TRỊ NÓNG
LẠNH VÀ RÉT
rất linh-nghiệm, rất có tiếng

Phải mua thứ hiệu con Bướm-Bướm mới là thứ thiệt.

Mỗi trong ve thuốc có gói theo giấy chỉ cách dùng, hãy y theo cách chỉ mà dùng mới thấy hay.

Thứ bột mỗi gói
0$10

Thứ hoàn mỗi ve
0$10

Tiệm cái:
ĐẠI-QUANG DƯỢC-PHÒNG
46 bis, Tổng-đốc Phương, Cholon

Có gởi bán cùng mấy tiệm thuốc bắc khắp cả xứ Nam

MỚI TÁI BẢN

QUỐC-VĂN GIÁO KHOA THƯ
Lớp Đồng-ấu
Giá bán 0$10

Bán buôn và bán lẻ xin viết thơ cho
M. BÙI-XUÂN-THÀNH
Quản-lý nhà in Trung-Bắc tân-văn. 61-63, Phố hàng Bông. -- Hanoi

Số 39

TÂY-DU

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Đường Thái-tôn chuẩn tấu, lại sai quan thừa-tướng *Ngụy-trưng* ra hộ-vệ ở phía cửa sau. *Ngụy-trưng* vâng lệnh, đêm hôm ấy đội mũ mặc giáp, cầm thanh bảo-kiếm ra đứng tại phía sau, từ đó lại chẳng thấy có ma quỉ chi nữa.

Tuy vậy, bệnh-thế *Đường Thái-tôn* cứ mỗi ngày một nặng, mới gọi *Từ-mậu-công* vào để dặn bảo quốc-gia đại-sự, rồi tắm gội thay áo, chỉ đợi giờ thăng-hà (1) mà thôi.

Bấy giờ quan thừa-tướng *Ngụy-trưng* đứng ở bên cạnh giường nằm, cầm lấy tay vua *Đường Thái-tôn* mà tâu rằng:

— Xin bệ-hạ cứ yên lòng, kẻ hạ-thần có một cách giữ cho bệ-hạ được trường-sinh.

Đường Thái-tôn nói:

— Ta đã gần chết đến nơi, phỏng còn cách gì mà giữ cho được?

Ngụy-trưng tâu rằng:

Kẻ hạ-thần xin dâng bệ-hạ một phong thư này, khi hồn-phách xuống đến âm phủ cứ giao cho chức *Phong-đô phán-quan* là *Thôi-giác*, sẽ được vô sự.

Đường Thái-tôn hỏi rằng:

— *Thôi-giác* là ai?

Ngụy trưng tâu rằng:

— *Thôi giác* là bề-tôi của đức tiên-đế. Trước làm quan lệnh ở *Từ-châu*, sau thăng đến *Lễ-bộ thị lang*. Khi *Thôi giác* còn sống cùng kẻ hạ-thần kết giao rất thân, đến nay chết rồi hiện làm chức *Phong đô phán-quan* ở dưới âm-phủ, giữ sổ sinh-tử, thường thường vẫn báo mộng cho kẻ hạ-thần, cùng nhau trò-chuyện. Nếu bệ-hạ trao bức thư này cho *Thôi-giác Thôi-giác* nghĩ cái tình thân của kẻ hạ-thần, tất phải để bệ-hạ trở về.

Đường Thái-tôn nghe nói, cầm lấy phong thư thu vào tay áo, rồi nhắm hai mắt. Trong ba cung sáu viện cùng các quan văn võ triều-thần đều khóc-lóc và phát tang. Đem tử-cung rước vào *Bạch-hổ điện*.

HỒI THỨ XI

Lại nói chuyện linh-hồn *Đường Thái-tôn* bàng-khuâng vơ-vẩn tự trong *Ngũ-phượng lâu* bước ra, bỗng thấy quân ngự-lâm tâu xin ngự-giá đi săn. *Đường Thái-tôn* vui-vẻ mà theo đi. Đi trong hồi lâu, binh-mã theo hầu bỗng biến mất cả, chỉ còn một mình lủng-thủng đi ở chốn hoang-giã.

Đường Thái-tôn đang bỡ-ngỡ kinh-ngạc, không biết lối nào mà đi thì nghe bên cạnh có tiếng người gọi to mà bảo rằng:

— *Đại Đường hoàng-đế* đi đâu thế kia?

Đường Thái-tôn nghe nói, ngẩng đầu lên nhìn thì thấy người ấy đầu đội mũ đen, mình mặc áo bào, lưng thắt đai ngọc, tay cầm hốt ngà, quì tại bên đường mà tâu rằng:

— Muôn tâu bệ-hạ! kẻ hạ-thần không kịp nghênh-tiếp, xin bệ-hạ tha thứ tội lỗi cho.

Đường Thái tôn hỏi rằng:

— Nhà-ngươi là ai, nên nói cho ta được biết.

Người ấy nói:

— Kẻ hạ-thần thuở xưa làm tôi đức tiên-đế, làm quan lệnh ở *Từ châu*, sau thăng đến *Lễ-bộ thị-lang*, tên gọi *Thôi-giác*, hiện nay làm chức *Phong đô phán quan* ở dưới âm-phủ. Hôm trước kẻ hạ-thần thấy việc *Kinh-hà long-vương*, biết là bệ-hạ ngày nay thế nào cũng tới đây, vậy phải ra đây để nghênh-tiếp.

Đường Thái tôn xiết bao mừng-rỡ, vội-vàng nắm lấy mà bảo rằng:

— *Thôi* tiên-sinh ơi! quan thừa-tướng *Ngụy-trưng* có một phong thư gửi cho tiên-sinh, may sao ngày nay tôi lại gặp đây!

Nói xong, liền thò vào trong mình lấy một phong thư trao cho *Thôi-giác*. *Thôi giác* cầm lấy mà mở ra xem. Bức thư như sau này:

«Tiểu đệ là Ngụy-trưng cúi đầu thư «trình để Phong-đô phán-quan Thôi «tiên-sinh soi xét.

«Nghĩ đến cái tình giao du thuở «trước, lúc nào tôi cũng tưởng-tượng «âm dung. Bỗng chốc trong mấy năm «trời, anh em phải cùng nhau xa cách, «nhưng tiên-sinh có lòng quyến-luyến «cho nên trong khi giấc mộng, vẫn «được hầu chuyện, ngặt vì âm dương «cách-biệt, mỗi kẻ một nơi.

«Nay nhân chúa-công tôi thình lình «tạ thế, vì việc đối tụng ở dưới âm «ti, tất nhiên được cùng tiên-sinh «gặp gỡ, xin tiên-sinh cũng vì tình «giao-du mà tìm cách cứu cho chúa-«công tôi lại được trở về dương-thế «thì tôi được đội ơn tiên-sinh vô-«cùng vậy»

Thôi giác xem xong bức thư, hớn hở vui lòng mà tâu rằng:

— Cái việc *Ngụy* thừa-tướng chém con nghiệt-long, kẻ hạ-thần đã biết từ trước. Và *Ngụy* thừa-tướng ở trên dương thế, lại thường vẫn trông nom giúp-đỡ cho con cháu kẻ hạ-thần, nay đã có thư tới đây, xin bệ-hạ cứ yên lòng, thế nào kẻ hạ-thần cũng giúp cho bệ-hạ lại được trở về dương thế.

Đường Thái-tôn tỏ lời cảm-tạ. Nói chưa dứt lời thì bỗng thấy có hai gã Thanh-y đồng-tử tay cầm tràng-phan bảo cái, reo to lên mà nói với *Đường Thái-tôn* rằng:

— Chúng tôi vâng mệnh vua *Diêm-vương* đến thỉnh bệ-hạ.

Đường Thái tôn liền cùng *Thôi giác* theo hai gã Thanh-y đồng-tử cùng đi. Bỗng thấy một cái thành lớn. Trên cửa thành treo cái biển, có đề bảy chữ đại-tự rằng: «*U-minh địa-phủ quỉ-môn quan*».

Hai gã Thanh-y đồng-tử rung động cành phan, đưa *Đường Thái tôn* đi qua cửa thành, thẳng đường vào đến trong phố. Khi vào tới nơi, *Đường Thái tôn* trông thấy đức tiên-đế là *Lý-uyên*, anh ruột là *Kiến thành* và em ruột là *Nguyên cát*.

Kiến-thành và *Nguyên-cát* chạy đến mà reo lên rằng:

— A! *Thế-dân*(1) đã xuống đây!

Nói xong, xúm lại túm lấy mà đòi phải đền mạng. May nhờ có chức *Phán quan* là *Thôi-giác* gọi một tên quỉ sứ mặt xanh nanh nhọn đến, quát mắng *Kiến-thành* và *Nguyên cát*, bấy giờ *Đường Thái-tôn* mới gỡ thoát thân mà đi.

Đi được mấy dặm, trông thấy một nơi lâu-đài rất rực-rỡ. Mùi hương thơm sực, hai ngọn đèn lồng chiếu sáng dẫn đường đi trước, rồi đến *Thập điện Diêm vương*. *Thập-điện Diêm-vương* đều bước xuống dưới thềm để nghênh-tiếp *Đường Thái-tôn*. *Đường Thái-tôn* sợ-hãi, không dám bước lên.

Thập-điện Diêm-vương nói:

— Bệ-hạ làm vua ở dương-thế, còn chúng tôi đây làm vua ở âm-phủ, thế cho nên phải như thế, hà-tất bệ-hạ phải quá khiêm.

Đường Thái-tôn nói:

— Tôi vì đắc tội mà tới đây, khi nào còn dám kể đến sự làm vua ở dương-thế.

Khi vào đến *Sâm-la-điện*, *Thập-điện Diêm vương* cùng *Đường Thái-tôn* làm lễ tương-kiến rồi theo cách tân chủ mời ngồi. Hồi lâu, *Tần quảng-vương* (tức là *Diêm vương*) thi lễ chắp tay mà nói với *Đường Thái tôn* rằng:

— Con nghiệt-long ở *Kinh-hà* có kiện bệ-hạ về việc đã nhận lời cứu nó mà lại còn giết nó là bởi cớ gì?

(Còn nữa)

---

(1) Vua chết thì gọi là *thăng-hà*.

1. Thế-dân tức là tên Đường Thái-tôn.

Les misérables

DE VICTOR HUGO

(Suite)

Les cheveux de Fauchelevent se hérissèrent, il se leva debout, puis tomba adossé à la paroi de la fosse, prêt à s'affaisser sur la bière Il regarda Jean Valjean.

Jean Valjean gisait, blême et immobile.

Fauchelevent murmura d'une voix basse, comme un souffle :

- Il est mort !

Et se redressant, croisant les bras si violemment que ses deux poings fermés vinrent frapper ses deux épaules, il cria :

-- Voilà comme je le sauve, moi !

Alors le pauvre bonhomme se mit à sangloter. Monologuant, car c'est une erreur de croire que le monologue n'est pas dans la nature. Les fortes agitations parlent souvent à haute voix.

- C'est la faute au père Mestienne. Pourquoi est il mort, cet imbécile-là ? qu'est-ce qu'il avait besoin de crever au moment où on ne s'y attend pas ? c'est lui qui fait mourir monsieur Madeleine. Père Madeleine Il est dans la bière. Il est tout porté. C'est fini. Aussi, ces choses-là, est-ce que ça a du bon sens ? Ah ! mon Dieu ! il est mort ! Eh bien, et sa petite, qu'est ce que je vas en faire ? qu'est ce que la fruitière va dire ? Qu'un homme comme ça meure comme ça, si c'est Dieu possible ! Quand je pense qu'il s'était mis sous ma charrette ! Père Madeleine ! Père Madeleine ; Pardine, il a étouffé, je disais bien. Il n'a pas voulu me croire. Eh bien, voilà une jolie polissonnerie de faite ! Il est mort, ce brave homme, le plus bon homme qu'il y eût dans les bonnes gens du bon Dieu ! Et sa petite ! Ah ! d'abord je ne rentre pas là bas, moi. Je reste ici. Avoir fait un coup comme ça ! C'est bien la peine d'être deux vieux pour être deux vieux fous. Mais d'abord comment avait-il fait pour entrer dans le couvent ? c'était déjà le commencement. On ne doit pas faire de ces-choses là. Père Madeleine ! Père Madeleine ! Père Madeleine ! Madeleine ! Monsieur Madeleine ! Monsieur le maire ! Il ne m'entend pas. Tirez vous donc de là à présent !

Et il s'arracha les cheveux.

On entendit au loin dans les arbres un grincement aigu. C'était la grille du cimetière qui se fermait.

Fauchelevent se pencha sur Jean Valjean, et tout à coup eut une sorte de rebondissement et tout le recul qu'on peut avoir dans une fosse Jean Valjean avait les yeux ouverts et le regardait.

Voir une mort est effrayant, voir une résurrection l'est presque autant. Fauchelevent devint comme de pierre, pâle, hagard, bouleversé par tous ces excès d'émotions, ne sachant s'il avait affaire à un vivant ou à un mort, regardant Jean Valjean qui le regardait.

— Je m'endormais, dit Jean Valjean.

Et il se mit sur son séant.

Fauchelevent tomba à genoux.

Juste bonne Vierge ! m'avez vous fait peur !

Puis il se releva et cria :

Merci, père Madeleine !

Jean Valjean n'était qu'évanoui. Le grand air l'avait réveillé.

La joie est le reflux de la terreur. Fauchelevent avait presque autant a faire que Jean Valjean pour revenir à lui.

Vous n'êtes donc pas mort ! Oh ! comme vous avez de l'esprit, vous ! Je vous ai tant appelé que vous êtes revenu. Quand j'ai vu vos yeux fermés, j'ai dit : bon ! le voila étouffé. Je serais devenu fou furieux, vrai fou à camisole. On m'aurait mis à Bicêtre. Qu'est-ce que vous voulez que je fasse si vous étiez mort ? Et votre petite ! c'est la fruitière qui n'y aurait rien compris ! On lui campe l'enfant sur les bras, et le grand-père est mort ! Quelle histoire ! mes bons saints du paradis, quelle histoire ! Ah ! vous êtes vivant, voilà le bouquet.

— J'ai froid, dit Jean Valjean,

Ce mot rappela complètement Fauchelevent à la réalité, qui était urgente. Ces deux hommes, même revenus à eux avaient, sans s'en rendre compte, l'âme trouble, et en eux quelque chose d'étrange qui était l'égarement sinistre du lieu.

— Sortons vite d'ici, cria Fauchelevent.

Il fouilla dans sa poche, et en tira une gourde dont il s'était pourvu.

— Mais d'abord la goutte ! dit il.

La gourde acheva ce que le grand air avait commencé. Jean Valjean but une gorgée d'eau-de-vie et reprit pleine possession de lui même.

Il sortit de la bière, et aida Fauchelevent à en reclouer le couvercle.

Trois minutes après, ils étaient hors de la fosse.

Du reste Fauchelevent était tranquille. Il prit son temps. Le cimetière était fermé. La survenue du fossoyeur Gribier n'était pas à craindre. Ce « conscrit » était chez lui, occupé à chercher sa carte, et bien empêché de la trouver dans son logis puis qu'elle était dans la poche de Fauchelevent. Sans carte, il ne pouvait rentrer au cimetière.

(A suivre)

Những kẻ khốn-nạn

Xã-hội tiểu-thuyết, của ông Victor Hugo

NGUYỄN-VĂN-VĨNH dịch.

(Tiếp theo)

Ông nằm trơ ra đó, da không còn sắc máu, mà không cựa-cạy gì nữa.

Lão coi-vườn nói không ra hơi nữa:

— Thôi, ông chết mất rồi!

Rồi thì lão đứng phứt dậy, hai tay khoanh lại mạnh quá đến nỗi như là nắm tay mà đấm vào hai vai mình vậy, phần chí mà rằng:

— Thì ra ta cứu ông chẳng thấy đâu!

Nói thế rồi thì khóc nức-nở. Rồi thì nói một mình, ai bảo rằng sự nói một mình không phải là một sự tự nhiên, thì là lầm. Phàm người ta cảm-xúc cái gì dữ quá, nó bốc lên miệng mà nói ra lớn tiếng.

— Việc này là chỉ tại lão *Mestienne*. Lão xuẩn ấy, sao lại đi chết? Sao lại chọn giữa lúc không ai ngờ mà chết đi như thế? Thật là lão đã giết mất ông *Madeleine*. Cha *Madeleine* ơi! Kìa ông nằm trong săng kia rồi. Săng đã khiêng sẵn đến mả kia rồi. – Nhưng mà cũng lại nên ngẫm, những việc như thế này thì phỏng có là điên dại hay không? Trời ơi là trời! Ông chết rồi! Mà này, thế còn con nhỏ nữa thì rồi ta biết đem nó đi đâu? Mụ bán hoa-quả kia rồi nghĩ ra thế nào? Người như vậy mà chết như vậy. Trời ơi, có lẽ nào như vậy! Ta còn nhớ đến cái khi mà ông chui xuống gầm cái xe của ta thuở trước! Cha *Madeleine*! Cha *Madeleine*! Ông này ra chết ngạt mất rồi đây mà, ta đã bảo có sai đâu. Tôi bảo ông, ông chẳng nghe tôi. Thôi thật là ta đã làm một việc chí càn-dở! Ông chết mất rồi, cái ông đại hiền-nhân quân tử trong số những hiền-nhân quân-tử trời đã sinh ra! Nhưng còn con bé! Trước nữa ông mà chết thì ta cũng không về đàng kia làm gì nữa. Ta ở lì ngay đây thôi. Đã cất tay nên một thủ-đoạn xuẩn-ngốc như thế này (thì còn sống làm gì nữa!) Rõ thật hai thằng già mà dại! Nhưng trước hết ta hãy hỏi ông làm thế nào mà vào được trong nhà-dòng? Việc xuẩn-ngốc là phát khởi từ đó. Ai đâu lại có đi làm những việc như thế bao giờ. Cha *Madeleine*! Cha *Madeleine*! Cha *Madeleine*! Cha *Madeleine*! Ông *Madeleine* ơi! Quan thị-trưởng ơi! Ông không nghe thấy tôi gọi nữa rồi. Bây giờ thì mặc ông đấy, ông làm thế nào cho qua khỏi bước này thì ông làm!

Lão tru lên như thế rồi giơ tay lên vò đầu bứt tóc.

Nghe bên kia bụi cây đàng xa-xa thì có tiếng kêu kin kít. Thì ra họ đóng cổng nghĩa-địa.

Lão coi-vườn cúi xuống nhìn *Jean Valjean* lần nữa, rồi thì thấy lão nhẩy chồm lên một cái, trong thế người đứng dưới hố có thể lùi được bao nhiêu thì lão lùi hết bấy nhiêu. Thì ra *Jean Valjean* đã mở mắt ra thao-láo, nhìn lão coi-vườn, mà rằng:

Nom thấy người chết là một sự khiến cho ta kinh; nom thấy người chết sống lại, có dễ cũng kinh như thế. Lão coi-vườn ngẩn ra như phỗng-đá, mặt tái mét, mắt ngơ-ngác, bấy nhiêu sự cảm-xúc là nhiều quá, khiến cho lão bồn-chồn trong ruột, không biết là mình đứng trước một người còn sống, hay là một cái thây ma. Lão đứng nhìn *Jean Valjean*, *Jean Valjean* cũng nhìn lão.

— Ta ngủ quên đi mất.

Nói thế rồi ông ngồi nhỏm dậy.

Lão coi-vườn quì xuống mà rằng:

— Lạy Đức Mẹ Đồng-trinh rất nhân-từ, chí công, chí chính! Đức mẹ làm cho con phải một bữa sợ!

Rồi lão đứng dậy mà nói:

— *Madeleine* ông hỡi, tôi cảm-ân ông!

Số là *Jean Valjean* ngạt hơi quá ngất đi mà thôi, có không-khí mát vào mặt thì lại tỉnh.

Cái mừng với cái khiếp tự-hồ một gốc một ngọn con-nước thủy-triều, *Jean Valjean* lâu mới tỉnh lại làm sao, thì lão coi-vườn cũng gần phải bấy nhiêu lâu mới hoàn-hồn lại được.

— Vậy ra ông chưa chết! Ông này thật là hay chữ (1)! Thì ra tôi gọi ông mãi, ông phải trở lại. Khi tôi vừa thấy ông mắt nhắm, thì tôi nói ngay: Thôi, ông này chết ngạt rồi. Vì bằng ông chết thật thì chắc rằng tôi hóa rồ, tôi hóa rồ hóa dại hóa điên-cuồng hung-tợn lên, người ta phải mặc áo điên vào cho, chứ chẳng nói bỡn đâu. Tôi mà hóa rồ thì họ bắt đem giam ở *Bicêtre*. Giả-sử ông chết mất rồi, thì ông tính tôi biết làm thế nào? Còn con nhỏ của ông thì rồi nó ra làm sao! Mụ bán hoa-quả chắc rằng không hiểu thế nào cả. Đem con nhỏ mà ấn vào tay cho người ta, rồi thì ông nó chết! Chuyện đâu có chuyện lạ đời! Hỡi hỡi các thánh nhân-từ của tôi trên thiên-đàng, chuyện đâu có chuyện như thế! May mà ông sống đó, hay nhất trong câu chuyện là cái đoạn ấy.

Jean Valjean nói:

— Tôi lạnh.

Lời kêu lạnh ấy khiến cho lão coi vườn tỉnh hẳn mà nhớ đến hiện-tình, hiện-tình khẩn-cấp. Hai ông già đó, dẫu rằng đã tỉnh cả rồi, nhưng trong tâm-trí mình không biết vẫn còn một cái gì quái-lạ, tự-hồ nó do cái cảnh-trí tiêu-điều nơi nghĩa-địa mà tiết ra. Lão coi-vườn nói:

— Thôi, ta nên đi ra mau cho khỏi chốn này.

Lão nói vậy rồi rờ tay vào túi lấy ra một cái nậm, mời *Jean Valjean*:

— Trước hết ta hãy làm một tợp đã!

Không-khí mát đã làm cho tỉnh lại một nửa phần, cái nậm làm cho tỉnh nốt. *Jean Valjean* uống xong một ngụm rượu thấy hoàn tư-cách tự-chủ.

Ông đứng hẳn dậy ra ngoài cái săng mà đỡ lão kia một tay để đóng kín cái ván thiên lại.

Cách ba phút thì hai người cùng ra ngoài lỗ.

Và *Fauchelevent* lúc ấy đã khoan-hòa lắm rồi. Đủng đỉnh không vội gì nữa. Không sợ gã cuốc-mồ *Gribier* trở về nữa. Gã «linh-mới» chắc bây giờ còn ở nhà, đương tìm thẻ, mà chắc rằng tìm không thấy, bởi cái lẽ thẻ ở trong túi *Fauchelevent* rồi. Gã không có thẻ thì không trở vào nghĩa-địa được.

(Còn nữa)

---

(1) *Avoir de l'esprit*, nghĩa đen là có trí-khôn, dịch giả tưởng chính nghĩa nó là như tiếng hay chữ của ta, nghĩa đen hay là nghĩa bóng cũng hợp cả

Những hồi từ đầu, đã in thành sáu quyển, một bên chữ Pháp, một bên quốc-văn, bán giá như sau này :

Phần thứ nhất.	Quyển I	223 trang, bán.	0$50	Ở xa phải trả thêm tiền cước, mỗi quyển. . . 0$20
	— II	203 —	0 45	
	— III và IV	159 —	0 35	
	— V và VI	193 —	0 45	Cả bảy quyển gửi làm một gói. . . . 0,70
	VII và VIII	314 —	0 65	
Phần thứ hai,	Quyển I	218 —	0 45	
	— II và III	237 —	0 50	

KHẢO VỀ Y-HỌC CŨ CỦA TA

Cẩm-nang trích lục

Án mạch liệu chứng

(Tiếp theo)

Lục tuyệt mạch ca

Điểu trác liên lai tam ngũ trác (nghĩa là: mạch chuyển như chim mổ đồ hồi dăm ba cái).

Ốc lậu bán nhật nhất điểm lạc (nghĩa là: mạch chuyển như nóc nhà giột, bằng nửa ngày mới rỏ một giọt nước).

Đạn thạch tiên lai tầm tức tán (nghĩa là: mạch chuyển như mũi tên bay rồi lại tan)

Áp chỉ tán loạn chân giải tác (nghĩa là mạch chuyển tán loạn không nhất định)

Ngư tường tự hữu diệc tự vô (nghĩa là: mạch chuyển như cá lượn tưởng như có tưởng như có tưởng như không).

Hà du tĩnh trung khiêu nhứt dược, (nghĩa là mạch chuyển như tôm, thỉnh thoảng nhẩy một cái trong khi vắng người.)

Kỳ ngữ y gia tử tế khán (nghĩa là: nhắn bảo nhà làm thuốc xem cho kỹ)

Lục mạch nhất kiến hưu hạ dược, (nghĩa là: trong sáu thứ mạch ấy, nếu thấy một thứ nào cũng đừng bốc thuốc).

Thương hàn hãn nghi tảo hạ nghi trì

Trị bệnh thương hàn, trước hết phải biện biểu chứng và lý chứng, (biểu là ngoài, lý là trong), biểu chứng thì nên phát tán cho ra mồ hôi, lý chứng thì hạ cho lợi đại tiện. Hãn nên sớm, hạ nên muộn, hãn, hạ sai, thì biến chứng không biết thế nào mà kể. Bởi vậy tiền nhân bàn phép trị thương hàn, có câu hãn nghi tảo hạ nghi trì, thật là lời bàn rất đích đáng.

Hãn nên sớm — vì rằng phong hàn tự ngoại cảm mạo, lập tức phát tán, thì tà không truyền vào lý mà sinh bệnh nặng, tức như ông Trọng Cảnh nói : « nếu đã biết được chứng hậu, thì nhất là đêm cũng điều tễ cho giải biểu ngay, chứ không đợi đến sáng ».

Hạ nên muộn. — vì rằng: phong hàn đã truyền vào lý, nhưng tất phải đợi nhiệt tà ủng thịnh dương minh vị phủ rồi sẽ hạ, thế là nên phạm thì phạm cũng chẳng can chi, bằng nhiệt tà chửa thịnh mà đánh hạ, thì chính khí thương, hàn tà thừa hư kết tụ, tức như lời ông Trọng Cảnh nói: hạ sớm thì thành bĩ khí kết hung.

Lời dặn

Hãn nên sớm, hạ nên muộn là nói thư tự phép trị chứng không phải là thời khắc sớm muộn, sao có người lại cho là ; phát hãn nên về dương phận, tức là trước giờ ngọ, hạ nên về âm phận, tức là sau giờ ngọ, vậy thì văn lý xuyên tạc lắm.

Vả lại có người đã không biết phép trị thương hàn, lại không biết tạp chứng giống như thương hàn cũng có bệnh là phát hãn, hãn không khỏi thì đánh hạ, làm cho tổn thương nguyên khí, gây nên chứng bệnh to, thế là chết về thuốc, chứ không phải chết về bệnh.

Thương hàn khả hãn bất khả hãn

Hãn nghĩa là ra mồ hôi để giải biểu.

Hãn có ba phép

1· *Ôn tán.* — như tiết giời đã lạnh, về phần người thì âm thịnh, nếu dương khí không xung đột, thì không phát được hãn, cho nên thân thể dẫu nóng lắm, cũng phải dùng phương tễ tân ôn.

2 *Lương giải.* — như tiết giời nóng bức, về phần người thì biểu lý khô hạc, nếu âm khí không nhu nhuận, cũng không phát được hãn, cho nên phải dùng phương tễ tân lương

3· *Bình giải.* — như bệnh nửa âm nửa dương, dùng ôn tễ cũng không được, dùng lương tễ cũng không được, thì phải dùng bình tễ.

Phàm bệnh còn ở biểu, sáu bộ kinh mạch phù đại, thì không cứ là mấy ngày, cũng nên phát hãn.

Như phát hãn mà mạch tĩnh thì sống, phát hãn mà mạch táo thịnh, là âm mạch cực, thì chết, không phát hãn mà mạch táo thịnh, là dương mạch cực, cũng chết.

Phát hãn không được nhiều, mà trong cuống họng khô ráo, thì là tân dịch khô kiệt, thì không phát hãn nữa, nếu phát hãn nữa thì dương vong.

Thương hàn mà tiểu tiện lâm lịch (âm là đi giải từng giọt một) cũng không nên phát hãn, vì chứng bệnh lâm là thái dương kinh di nhiệt sang bàng quang (bong-bóng), nếu phát hãn thì tân dịch càng kiệt, nhiệt khí càng thịnh, làm cho bàng quang hư táo, mà tiểu tiện ra huyết.

Thương hàn mà tị nục (chẩy máu mũi) cũng không nên phát hãn, vì tị nục thì huyết ở thượng tiêu đã héo kiệt, nếu phát hãn, thì tân dịch cũng kiệt, huyết kiệt thì can xáo, âm hư thì mắt mờ, mà biến thành hoại chứng

Thiếu âm thận bệnh, mạch trầm, tế, sác, thế là bệnh nhập lý, không nên phát hãn.

Thiếu âm thận bệnh, chân tay quyết, mà cố phát hãn, thì động huyết, hoặc ra đằng mồm, hoặc ra đằng mũi, hoặc ra đằng mắt, gọi là chứng hạ quyết thượng kiệt.

Mạch xác, vi, nhược, không nên phát hãn,

Mạch trầm trì, cũng không nên phát hãn,

Trong bụng có động khí, hoặc bên tả, hoặc bên hữu, cũng không nên phát hãn,

Người già, người đàn bà sản hậu cũng không nên phát hãn,

Người bản chất khí hư hay huyết hư, cũng không nên phát hãn,

(Còn nữa) Phùng-năng-Tĩnh

Các việc lĩnh trưng và đấu giá

Đến ngày 7 février, hồi 16 giờ 15 tại sở Công-chính sẽ đấu giá đặt máy nước ở nhà máy nước và máy điện ở Chapa.

Việc làm đáng giá 26.198 $ 29.

Ký quĩ tạm 860.00.

— Cũng ngày hôm ấy hồi 16 giờ 30 đấu giá làm một cái cầu bằng bé on armé 13 thước ở chỗ km 23 + 800 và bảy cái cống con dài 3 thước 50 từ km. 24 + 500 đến 28 + 900 ở đường hàng tỉnh số 10, đoạn Ninh-bình đến Diên-hộ.

Việc làm đáng giá 33.621 $ 25.

Ký quĩ tạm 550 $ 00.

Ngày thứ tư 23 février hồi 15 giờ tại sở Thương-chính Hanoi và Saigon sẽ đấu giá mua 200.000 bao đay mới, và 4.000 cân sợi để đóng làm bao muối.

Điều lệ để tại phòng kế toán sở Thương-chính Haiphong.

Nhà Ba-chuông

TỨC LÀ HIỆU

BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu. Trị bệnh mất máu, khí huyết [illegible] ... [illegible]

ẤY LÀ: THUỐC NƯỚC [illegible]

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, huyết kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc:

Peptonate de fer MONTÈS

Trước mỗi bữa cơm chính uống mấy giọt.

Giá tiền 0$80

Âu Tây tư-tưởng

DỊCH-VĂN THƯ-XÃ

Bắc-kỳ thống-sứ đại-thần ROBIN đại-nhân sáng lập

E. VAYRAC và NG.-V.-VĨNH LÀM CHỦ-NHÂN

Khởi đầu xuất-bản « Truyện Ba người ngự-lâm pháo-thủ », in từng quyển nhỏ vừa bỏ túi, 72 trang có bìa, mỗi quyển có tóm các hồi trước để ai mua quyển nào xem cũng biết đầu đuôi.

Mỗi quyển. . . . . 0$05

Hiện đã in ra được bốn quyển: một quyển tựa Dịch-văn thư xã, nguyên-văn của ông E. VAYRAC, NGUYỄN-VĂN-VĨNH *dịch, và ba quyển đầu « NGỰ LÂM PHÁO THỦ ».*

Sau này mỗi tháng in ra hai quyển là ít. Quí khách các nơi xa có thể gửi mua sẵn quyển kịp rồi.

Ai gửi mua xin cứ viết thư và gửi tiền đến bản quán.

MÁU XẤU SANH RA NHIỀU CHỨNG BỊNH

Sự đau ốm của loài người cũng bởi máu me không đặng tinh khiết và đầy đủ.

Bịnh đau lất léo nó làm cho mình hại nhiều.

Như bị mụn nhọt, bịnh ngoài da, đau nhức khi nào mà cái nhân trung nó khẩn vào trong lất léo, nó làm cho nhức nhối khó chịu, nó lại sanh ra nhiều chứng bịnh khác.

Nhiều khi trong cái bịnh đau lất léo đó, nó sanh ra bịnh đau trĩ, mấy chứng bịnh kể trên đó thì cũng nhờ thứ thuốc : DÉPURATIF RICHELET.

Nó sửa máu lại thông lưu cho đều, nó cứu đã muôn người rồi được mạnh, cũng nhờ bởi thuốc : DÉPURATIF RICHELET.

Hễ uống nó vào sự đau nhức đều tan mất.

Mấy nhà thuốc đều có bán, chỗ trữ tại nhà thuốc chánh của ông L. Solirène ở ngang nhà hát tây, Saigon.

Nếu rủi mà hết thì gởi ngay qui hãng nầy Laboratoire de L. RICHELET de Sedan, 5 Rue de Belfort, BAYONNE (Basses-Pyrénées).

VÌ MÙA MƯA

Sang Lào phải đi lối Đông-hà

CÔNG-TY PHẠM-VĂN-PHI

Có các đường chạy thư ở phía bắc Trung-kỳ

LƯỢT ĐI

Đông-hà cứ thứ ba chạy lên Laobao ngủ, sáng hôm sau đi đến Savannakhet đáp chuyến tàu thủy sang Vientiane.

LƯỢT VỀ

Savannakhet [illegible]

Mỗi chủ-nhật chạy có một chuyến, các quý-khách ai muốn đi xin đánh giây-thép cho biết trước hai mươi bốn giờ để hãng tiện sắp xe cho đủ.

Đường đi Huế và Tân-kỳ đi Nghĩa-hưng ngày nào cũng có xe chạy, [illegible]

Lời đánh giây thép : PHAMVANPHI

Vinh, Đông-hà, [illegible]

Cải-lương Hí-viện

Rạp mát mới
42, Phố Hàng Bạc, Hanoi

Thu nửa tiền
Tối mồng 2 tết (3 Février 1927)
TOÀN GIA KIÊM NGŨ PHÚC
Tối mồng 3 tết (4 Février 1927)
NỮ-TÚ-TÀI
(Chèo cải-lương)
Tối mồng 4 tết (5 Février 1927)
TRẬN CƯỜI THỨ HAI
KHÔN CÓ GIỐNG
Tối mồng 5 tết (6 Février 1927
Chèo cải-lương
CHỌN ĐÁ THỬ VÀNG
Tối mồng 6 tết 7 Février 1927
Chèo cải-lương
CHÂU LONG HOÀN BICH
Tối mồng 7 tết (7 Févrire 1927
Chèo cải-lương
TÁI-SINH DUYÊN
(Hồi nhất)
(Mạnh-lệ-Quân)
Tối mồng 8 tết (9 Février 1927)
Chèo cải-lương
TÁI-SINH DUYÊN
(Hồi nhì)
(Mạnh-lệ-Quân)

Nhà bán-đồ « TAM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chấn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Quí-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

4913 NAM-TRINH kính cáo.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Sang năm mới mồng 2 tết sẽ lại hát mở hàng tiền:

PHÚC LỘC THỌ TOÀN

Agents d'Annonces en Europe :
L. MAYENCE & Cie
9, Rue Tronchet, PARIS
19, 21, 23, Ludgate Hill, LONDRES

龍 YỤ-KÝ 裕

39, phố hàng Ngang, Hanoi

Có bán đủ các thứ đồ vàng bạc, châu-báu, đồng-hồ, nhôm-kính, đồ sứ, vân vân.

Công việc làm rất khéo, giá bán tính rất hạ.

Giấy nói số 629

正號金泰獅子
名茶

KAM-TAI

Marchand de thé de Chine

Chè là thứ thực-phẩm hàng ngày thường dùng mà thích-hợp vệ-sinh, thế có nhiều tên hiệu khác nhau, [illegible] cũng phải tìm chọn công phu. Đã như cành vàng lá ngọc, thêm được khí [illegible] của núi non, [illegible] tốt tương-thư [illegible] của giời đất, nên chè thơm hơn hoa [illegible], ngọt hơn có thuỷ, chè tốt như thế, nên uống có thể [illegible], mà mừng trí-khôn, [illegible] được. Chè [illegible] một thứ tế vật rất quí [illegible]. [illegible] thì được Tàu xuất [illegible] thứ chè tốt nhất ở trên thế-giới này. Nên nhà Tàu [illegible] khi chung kỳ dị, mà cách làm chè nung phơi phải hợp khéo vụng; thứ tốt thì có [illegible] cho tỳ-vị nữa. [illegible] nghề làm chè phải nghiên cứu cho kỹ càng, người dùng nên thận thận. Hiệu chè chúng tôi mở tại tỉnh Quảng đông và Hương-cảng hơn chục năm nay, nên đã [illegible] được nhiều thứ chè tiên-[illegible], thủy-tiên, vân vân, thật tốt ở núi Vũ-di và ở mọi xứ Trung hoa, cho thứ chè này là do chủ nhân chúng tôi thân chinh đi đốc công kén chọn không [illegible], không quản khó nhọc, lại thêm được mấy vị doãn-sư, biệt hạng tốt-nghiệp đã tinh sảo về nghề làm chè giúp công chế-tạo phơi sấy, nên chè của bản-hiệu mới thành được một thứ thực phẩm có ích như vậy. Chè của bản-hiệu lại có đủ [illegible] thơm mát, hàng tốt giá phải, nên đã được quý khách [illegible] [illegible] là có [illegible] hiệu. —

Kim-thái chủ-nhân Hoàng-địch-Phương cẩn bạch

HAIPHONG : Số nhà [illegible] phố Khách, Telephone 872
HANOI : Số nhà 8 Phố hàng Ngang, Telephone 480.

Hiệu Bào-chế
L. BLANC
31, phố Paul Bert, Hanoi

Rượu ŒNO KOLA COCA

Rượu bổ sức khỏe

Nhân dịp tết Nguyên-đán ta này, quí khách nào mua hàng từ một đồng trở lên thì bản-hiệu xin kính biếu một chai con rượu Œno Kola Coca.

Hạn này chỉ kể từ 15 tháng chạp ta này cho đến tết thì thôi.

Rượu DUBONNET
là rượu bổ và dưỡng lập sức lực lại

Agents généraux en Indochine : CHARRIERE, DUFOURCQ, GARRIGUENC & Cie

MỘT QUYỂN SÁCH RẤT CÓ ÍCH :

"Dân quê nên biết"

của quan công-sứ GROSSIN tỉnh Ninh bình soạn

Trong sách này có đủ các điều thường thức cần dùng cho người làm dân

Bản dịch giá bán : 1$00.
Bán tại nhà soạn-giả.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Tin ông Nam-Sinh tạ thế. — Dân thành-phố Haiphong nghe tin ông Nam-Sinh mất đêm thứ sáu rạng ngày thứ bảy ai cũng phải lấy làm ngạc nhiên lắm, vì không nghe nói đau yếu gì, và chiều hôm ấy còn dự hội đồng thương-mại mãi đến 6 giờ 15 mới về, không ai rõ mất vì duyên cớ gì. Các báo tây đều khen ông là một người trung thành được người Pháp yêu lắm. Đối với nhân vật thành phố này, ông cũng là bực thượng lưu như ông Bưởi, ông Sen vân vân, làm hội viên thành phố, hội viên tương mại đã lâu năm lại được Bắc đẩu bội tinh, các quan Đại-Pháp không mấy người là không biết.

Đến ngoài tết ta mới cất đám ông.

Nghỉ nhạc vì tết. — Từ ngày 1er đến 24 février phường nhạc khố đỏ về tết hai nghỉ không cử tại các công viên vì linh về nghỉ tết cả.

Dân số của thành-phố. — Dân số trong thành phố theo sổ điều tra sau cùng mới rồi thì như sau này :

Người Pháp : 2.059.
Người Tây lai : 90.
Người Âu tây ngoại quốc : 71.
Người Nam : 87.857.
Người Trung-hoa : 16.423.
Người Ấn-độ : 56.
Người Nhật-bản : 52.

LẠNG-SƠN

Trí-tri hội. — Kể từ đầu năm tây này, hội Trí-tri tỉnh Lạng-sơn đã thành lập.

Hiện ngày chủ-nhật 23 vừa rồi hội đã họp đại hội-đồng, được tất cả là 60 viên-hội không kể hội-viên ở các Đại-Lý.

Trước khi trình bày các công việc sáng lập Hội, ông Bùi-huy-Tứ có đọc mấy lời cảm ơn ban trị-sự tạm thời đã tận tâm tận lực làm việc giúp hội trong lúc buổi sơ đầu, và cảm ơn các hội-viên mới đã lấy lòng nhiệt-thành vào hội. Kế tiếp ông đọc mấy lời khuyến-khích rất là cảm-động. Đại-khái ông nói rằng con người ta sống ở đời phải chỉ biết ngày hai buổi đi làm về rồi ru rú ở nhà, hay là lấy thích riêng đâm vào đám bạc, ngả vào bàn đèn cùng là bê tha nơi tửu quán rượu chè giai gái. Đã là người, đầu đội giời chân đạp đất, ngoài cái thú riêng ấy, phải có bổn-phận đối với non sông, nghĩa là đối với xã-hội vậy. Ông hết lời phản-đối cái chủ-nghĩa vị-kỷ mà khuyến-khích bà con anh em nên lấy lòng duy-nghĩa chủ ái.

Đoạn rồi ông mời hội-đồng bầu trị-sự mới.

Kết quả như sau này :

MM. Bùi-huy-Tứ, chánh hội-trưởng; Trần-đặng-Lang, phó hội-trưởng; Nguyễn-thanh-Tinh, phó hội-trưởng; Ng-văn-Lang, chánh thư-ký; Phan-trọng-Quế, phó thư-ký; Lê-đức-Hinh, chánh thủ-quĩ; Ng-đình-Mâu, phó thủ-quĩ, Nguyễn-văn-Ban đốc học; Ng-ngọc-Lễ, chánh thư-viện; Quan-trọng-Tiến, phó thư-viện; Đinh-xuân-Thiện, kiểm soát.

Hiện nay nhà hội-quán tạm ở Chùa-Thành. Quan Công-sứ có hứa sẽ kiếm cho hội một miếng đất để làm nhà.

Hội định lúc buổi đầu này, việc lý-tài còn eo hẹp, bắt đầu sang tháng giêng ta, hội bầy mua các thứ nhật-trình và tạp-chí để tối đến các hội-viên lại xem và tháng tháng mở ra một cuộc nói chuyện. Còn sách-vở sau sẽ mua dần cùng là mong ở các nhà hảo tâm gửi cho.

Hội lại định mở ra ba lớp học tối vào những ngày sau này, cho các hội-viên, nhưng số người học phải từ 20 người giở lên.

Ngày thứ hai. — *Lớp dạy tiếng Thổ và tiếng Khách, do ông Cao-xuân-Thiện Lục-sự Nam-án tòa, với ông Cao-Văn, Lục-sự tòa án Tây, ra dạy.*

Ngày thứ tư. — *Lớp dạy Pháp-văn do ông Ng-văn-Ban, giáo-sư trường Pháp-Việt ra dạy.*

Ngày thứ sáu. — *Lớp dạy Hán-tự do ông Ng-tài-Luyện, cử-nhân giáo-học trường Pháp-Việt ra dạy.*

Người ngoài ai muốn xin học phải trả nguyệt-bổng là 3$00 còn người có chân hội thì 1$00.

Sau này hội được thịnh-vượng sẽ tuyển một ông giáo dạy ban ngày cho các con trẻ trong thành-phố không được học ở trường nhà-nước. Song còn mong ở tấm lòng nhiệt-thành của các nhà từ thiện, và thân-hào trong thành-phố, ai mấy đều sẵn lòng giúp hội và vào hội thì hội mới có thể làm hết công việc có ích được.

Hội Trí-tri lại cáo

HA-ĐÔNG

Lại một đám cướp to : Một người trương tuần đánh chết tươi được hai thằng cướp. — Đêm 25 ta vừa rồi, hồi 12 giờ, một bọn cướp chừng 15 đứa, mang đủ mộc mác dao gậy, rong hồng vào cướp nhà Hương Thuế, là một nhà đàn bà góa ở thôn Nhân-đạo, xã Mai - lĩnh. Chủ nhà chỉ có mấy mẹ con, làm nghề buôn mật, vốn liếng cũng phong - lưu, hôm đó lại gặp buổi chợ tết ở tỉnh, vừa bán chuyến mật mấy xe về, có một món tiền khá lớn. Khi mẹ con chủ nhà biết là cướp vào nhà, thì thế có phải chạy trốn cả. Quân cướp cứ việc bổ hòm thình thình để lấy tiền và vơ vét cả nồi đồng mâm thau và áo quần tầng cộng độ vài trăm bạc, rồi ung-rung lại rong 4 bó hồng đi thẳng đường cái trở làng mà ra. Ý chừng chúng đã chắc mẩm rằng đám cướp này cũng lại lấy ngon như đám cướp hương Đê, đám cướp tên Tuần, đám cướp thị Xoan vừa xẩy ra cả tháng trước và vô số đám cướp khác ở miền ấy tự cả đầu năm tới giờ : Thật là đi ăn cướp mà ung dung dễ dàng hơn thò tay vào túi lấy tiền chính của mình vậy !

Nào ngờ đâu người trương - tuần làng ấy là Ng-Hạch và một người tuần phiên là Đỗ-Tị nghe tin cướp, tức khắc đem mỗi người một ngọn mác, chia nhau một người phục ở gò Ngô-mái, một người phục ở gò Cây-rừa, là chỗ đầu ngõ quân cướp ra; khi tên đầu bọn cướp ra đến đấy, vô tình, bị trương tuần đâm một nhát mác vào đùi, phải ù té chạy, tên thứ hai tiếp đến, lại bị trương tuần và người tuần đâm phải hai nhát, kêu rống lên, thì bọn sau, ý chừng thuốc là kẻ cướp quen cả, nên thông ngõ tỏ đường, biết đường khe mà rẽ chạy tán loạn, nhưng nhiều đứa cũng bị thương; còn tên bị thương thứ nhất là kẻ cướp lạ, nghe đứa thứ hai kêu thì vác mộc lại đánh cứu, chẳng ngờ lại bị ngay hai thầy trò trương tuần đánh giáp lá cà, đâm luôn cho tên thứ nhất hai ngọn mác nữa, một dấu thông tự bên hông sang bên bẹn, một dấu thông suốt tự hậu môn sang thận-nang, gục ngay xuống ruộng khoai xứ Vân-chỉ, thoi thóp được giây phút rồi chết. Quân cướp bấy giờ lại ở lại toan đánh tháo đem đứa chết đi và để cứu tên bị thương thứ nhì còn ngóc-ngoải thì bấy giờ một mặt ở xóm trên người lý trưởng tựu là Đỗ-văn-Đăng đốc thúc người nhà ra đánh, một mặt ở xóm dưới người chánh tổng đương là Đỗ-Tốn đem tuần đến ra sức đón đánh; dân làng đổ ra, đốt rác sáng rực cả góc đồng; quân cướp biết thế nguy quá rồi, đành bỏ xác đứa thứ nhất mà dìu đứa thứ hai chạy vậy.

Sáng hôm sau, người ta ra đồng, thấy máu me chảy rải rác cả, nhất là ở chỗ gò Đông-đồng, cứ từng vũng máu sám sì : Ấy là máu tên kẻ cướp bị thương thứ hai và máu mấy đứa nữa cùng bọn chúng bị thương nhẹ.

Tên kẻ cướp bị trương tuần giết chết ngay ở xứ đồng Vân-chỉ làng ấy là tên Nguyễn-văn-Xướng, 29 tuổi, quán làng Cao-bộ, huyện Chương-mỹ, người trắng trẻo, mặc quần áo trắng cộc, thắt lưng da, có quàng cái khăn nhiễu trắng, ngoài lại khoác cái áo tư thân đàn bà màu đen, để cho sắc quần áo trắng đi; khám trong mình lại thấy có cái cóng thuốc phiện nữa : Ý chừng hắn lại kiêm cả chức thương cơm đen nữa chăng ? Người ta nói tên cướp này mới tối hôm trước, chính tay nó đã giết hai đứa kẻ cướp khác vào cướp ở nhà kia về làng nó; thế mà đến đêm, nó đã ra Mai-lĩnh ăn cướp bị giết rồi.

Còn tên cướp thứ hai bị thương đã nói trên kia, người thì nói chúng vực đi dọc đường thì chết, người thì nói chúng sẽ làm cho chết đi, cho khỏi xưng ra những đứa khác ; nghe đâu ngay đêm ấy, chúng cũng đưa xác tên ấy về đến làng Cao - bộ, huyện Chương-mỹ, vì tên này cũng cùng làng với tên kia.

Hôm sau, ông Nguyễn-trọng-Khôi tri-huyện Thanh-oai và ông Vũ-ngọc-Thúy tri huyện Chương-mỹ có thân hành đến khám. Ai xem thấy những dấu thương ghê-gớm ở xác tên kẻ cướp, cũng phải rùng mình mà ngợi khen người trương tuần và người tuần kia đánh cướp đấu lực có một thật. Nghe đâu quan sở-tại có hứa tâu nào cũng tư thưởng cho người có công ấy và dân sở tại nhiều người cũng sẵn lòng muốn thưởng riêng cho người có công ấy một số tiền, để khích khuyến người sau biết ra sức trừ trị bọn kẻ cướp, chớ đừng rửng-rưng như những đám cướp xưa kia. Như vậy thật là đích đáng hợp lẽ lắm. Nếu xưa nay đám cướp nào cũng có người biết trần lực ra mà đánh như thế, thì quyết phải trừ được tiệt nọc bọn cướp ngay, chứ chẳng không. Người, ta đang mong rằng nhân dịp này, có chứng có tang hẳn hoi, vì các nhà có trách nhiệm cứu khó tra cho ra cả du-đảng của đám cướp này, nhất là những đứa kẻ cướp quen ở vùng ấy, thì thật phúc cho tất cả các lương dân ở miền ấy và vùng vậy.

Có một điều người ta thường phàn nàn là làng này to, mà chẳng chải nhất là mặt đồng, vì mặt ấy thông đi tứ xứ, xưa rầy đám cướp nào cũng do ngả ấy mà vào mà ra cả; thế mà về ngả ấy, chẳng có một cai điếm canh nào. Trước kia quan sở-tại đã bắt lập điếm canh ngay ở chỗ quán Đồng-đanh, là nơi tứ thông bát đạt, canh giữ ở đấy thì thật chặn hết thảy các ngả quân cướp có thể ra vào. Thế mà không biết làm sao ít lâu nay lại thấy bỏ cái điếm canh ở đấy đi : Thành thử tự bấy giờ có cướp luôn mãi, mà thuận thì do ngả ấy mà vào ra cả ! Cho nên người ta nói rằng vì định tâm cứ để cho cướp mà chơi, thì chẳng nói làm gì ; chứ nếu thực lòng muốn trừ giữ kẻ cướp ở đó thì tất phải kíp lập một cái điếm canh ở xứ Đồng-đanh mới được.

PHÒNG THĂM BỆNH VÀ CHỮA RĂNG CỦA ÔNG ĐỐC-TƠ COLLOMB
32 Phố Đồng khánh, Hanoi

Nhổ răng, không chút đau đớn—Thay răng chữa răng — Thăm bệnh.

Có phòng khám bệnh cho người An nam, mở cả ngày.

Tính giá riêng 3065

Mới đến ! Mới đến !!

Giường Hồng-kông bằng đồng mạ vàng cột vuông kiểu mới, rất nhã và các kiểu giường bằng sắt giá bán phải chăng.

GƯƠNG SOI các kiểu các kiểu KHUNG gường tây rất nhã và bền.

Hiệu TRỊNH-XUAN-NGHĨA 7 Rue du Chanvre Hanoi Tél. n° 250.

Dépuratif Ribal

Thuốc tẩy huyết và tiêu độc

Thuốc này rất hiệu, rất có tiếng, nên thành ra một thứ thuốc rất quý. Dùng trị bệnh ngoài da rất hiệu.

Giá tiền : 1$30

Pommade Ribal

Làm cho đỡ đau, trừ trùng-độc, làm cho lên da, dùng để trị các bệnh lở, và các bệnh ngoài da. Thuốc ấy dùng phụ vào với thuốc Dépuratif Ribal.

Giá tiền : 0$80

BÁN TẠI HIỆU BÀO-CHẾ
L. BLANC
31, phố Paul-Bert, Hanoi

NHÀ BÁ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTES
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc :

ABLENNOL

là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu.

Chế toàn bằng chất : Santalol
chất : Salol
và chất : Uroformine

Giá 1$80 một hộp

TẾT TA

Nay mai sắp sửa đến tết, bà con anh em xa gần đâu đâu cũng về mà họp mặt cùng nhau, sung sướng kể sao cho xiết.

Lúc bấy giờ, còn gì thú-vị cho bằng là mời nhau uống thứ rượu TONIQUE TONKINOIS, *vừa ngon, vừa bổ, lại vừa mạnh-mẽ tinh thần.*

Rượu TONIQUE TONKINOIS *ai ai cũng biết là thứ rượu bổ sức-khỏe hạng nhất.*

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chớ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được !

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Sau chai này có dán hai cái giấy khen của vua Khải-định và Ai-lao quốc-vương.

Rượu ấy đã từng được giấy ban khen của Vua Khải định, và Ai-lao quốc vương chứng-nhận là thứ rượu tốt có tiếng.

Rượu Tonique Tonkinois *chỉ có hiệu bào chế* Montès, *54, Phố Paul Bert và hiệu bào-chế LA PHARMACIE COMMERCIALE du Nord Annam à Vinh (M. Gillet) có bán mà thôi.*

Từ nay đến tết rượu TONIQUE TONKINOIS chỉ bán có 2$00 một chai.

Nhà nào chả cần có ?

Khi trong nhà có người thai-nghén sắp đến ngày khai-hoa mãn-nguyệt, ai là không bối rối. Nên vào nhà thương hay nên đẻ ở nhà ? Đẻ ở nhà thì sắm sửa thế nào ? Nếu không có bà tắm thì đỡ lấy làm sao ? Muốn khỏi phải lo về câu ấy thì nên mua ngay một quyển « SẢN-DỤC-CHỈ-NAM » và cứ theo đấy mà làm.

Khi trong nhà có trẻ-con lại nhiều điều lo ngại hơn nữa. Lúc nó ăn cho thì nuôi thế nào cho nó cứng cáp chóng nhớn ? Lúc trẻ thôi bú thì cho ăn những vị gì ? Khi nó ốm đau, không cứu chữa thì cả nhà lo ngại. Đứa bé chỉ giở giời soàng hay là đang nung bệnh gì nặng ? Nếu hơi một tý đã đi tìm thầy thuốc thì vừa tốn tiền mà nhiều khi vô ích. Không gì bằng có một ông thầy thuốc sẵn ngay ở trong nhà, nghĩa là mua một quyển « SẢN-DỤC-CHỈ-NAM ». Đứa bé ho ư ? Nó còm ư ? Cứ tìm những chữ ấy mà tra, sẽ biết ngay bệnh soàng hay bệnh nặng. Bệnh soàng thì ta chữa lấy, bệnh nặng thì ta biết mà đi tìm thầy.

Quyển « SẢN-DỤC-CHỈ-NAM » của ông y-sỹ Nguyễn-văn-Luyện có ích là thế, cho nên từ Nam chí Bắc không có tờ báo nào là không khen ngợi : ngoài Bắc thì có báo *Trung-bắc Tân-văn, Trung-hòa Nhật-báo, Thực-nghiệp Dân-báo, Vệ-sinh-Báo,* trong Nam thì có *Trung lập-Báo, Lục-tỉnh Tân-Văn,* vân vân.

Quan Bác-sỹ Coppin có làm bài tựa để giới-thiệu cùng quốc-dân. Vả lại các chư tôn đã tin dùng sách này đến mấy nghìn quyển thì đủ biết rằng quyển « SẢN-DỤC-CHỈ-NAM » là sách rất hợp thời và thiết dụng hàng ngày trong gia-đình.

Sách « SẢN-DỤC-CHỈ-NAM » bán ở các hàng sách Hanoi và các tỉnh và ở hiệu thuốc CHASSAGNE.

Sách giấy 200 trang, có nhiều hình vẽ, giá 0$75.

Thuốc hiệu

ASPIRINE

DES

USINES du RHÔNE

là thuốc để uống trừ những bịnh :
Nóng lạnh, sổ mũi, rêm mình
các chứng rét cữ
Nhứt đầu, nhứt ốc, nhứt răng
Đau mình, đau mẩy, đau lưng
Nhứt gân cốt, trật cổ.
có bán cùng trong các nhà bán thuốc
Phải đòi hoi
cho đúng hiệu "USINES du RHÔNE"
mới chắc thuốc tốt, tinh trong
và thiệt hiệu-nghiệm

NẾU ngài tiếp được hàng-hóa ở Pháp gởi sang, nên giao cho M. **A. BUDELOT**, Transitaire, 3, phố Francis Garnier ở Haiphong nhận hộ để giữ-gìn khỏi hư-hỏng và mất.

3058

Các ngài chớ nên quên rằng mùa đông năm ngoái thuốc ho

Sirop Nofal

đã chữa khỏi biết bao nhiêu người về các bệnh như là:

Cảm, đau cuống phổi, ho gió, ho rát cổ, *vân vân...*

Thứ thuốc này hay, nên bán mạnh lắm.

Chai lớn giá : 0$90

Bán tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE
59, Rue Paul Bert, Hanoi

3002

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Hai sự rất ghê gớm ở bệnh lậu là: Yếu sức đi và mất dường sinh dục. Cái cơ-quan chính nó làm cho mất sức khỏe và những hạt sinh dục dễ hóa ra như hạt sinh dục của các người già. Không còn gì sợ hãi hơn là một người trai trẻ mà không sinh được những con mẫm-mạp? Vậy thì phải nên quan phòng các chứng xảy ra ở bệnh lậu và phải nên kíp chữa ngay khi mới bắt đầu có mủ. Nếu mới thấy trong đường tiểu tiện hơi đau, thì phải nên chữa ngay và phải nên giữ gìn những cơ-quan khác, bàng-quang, quả thận cho khỏi mắc bệnh về sau nữa.

Người ta đã có cách chữa rất công-hiệu là thuốc *Santal Monal*. Dùng trong mấy hôm đầu là hết đau đớn, hết sưng đường tiểu tiện và khỏi ngay lập tức. Thuốc *Santal Monal* này dùng ở các nhà thương khắp hoàn-cầu, vì nó là một thứ thuốc rất quí rất hay. Nó lẫn vào với nước tiểu và làm cho nước tiểu thành ra xanh, làm cho sạch những mụn con mọc ở các cơ-quan, như thế bệnh lậu khỏi ngay lập tức.

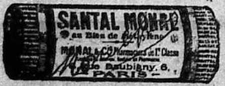

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

3045

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ trời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghip.

Mắc bệnh ghip, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghip, chỉ có một thứ thuốc, là :

Cachets du Docteur Rascol

0$60 một ống sáu cachets

3001

Le PARFUM des HUMANITÉS

(SỬ-KÝ THANH-HOA)

Soạn-giả : E. VAYRAC
Dịch-giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Vừa chữ Tây và chữ Quốc-ngữ đối nhau, giá mỗi quyển. . . . 2$00
Chữ Tây riêng hoặc chữ Quốc-ngữ riêng, giá mỗi quyển 1.00

Ở các tỉnh, xin đính thêm tiền cước gửi Recommandé : 0$30 thứ 2$00 và 0$20 thứ 1$00

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

Dù các ngài đau dạ dày đến thế nào mặc lòng, hễ dùng :

Thuốc bột Saint André

thì sẽ thấy kiến hiệu tức thì.

Các sự đau đớn dã tiêu tán đi, các ngài lại được khỏe mạnh như thường.

Thuốc bột Saint André

lại chữa các bệnh như là :

Đau tỳ vị, bệnh đầy, bệnh ợ chua, *vân vân...*

Giá bán : 0$85 một lọ

Bán tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE
59, Rue Paul Bert, Hanoi

3002

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Bệnh đi rửa, sưng dạ dày, đau dạ dày, ăn không ngon, ngủ không yên, khó tiêu. Có thể sinh ra các bệnh khác nữa.

Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc :

Elixir Tridigestif

có các chất Pancréatine, [illegible] và Pepsine.

Giá mỗi chai : 1$40

Có bán tại : Nhà Ba-chuông, Hanoi

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kế-nghiệp

Lập từ năm 1886, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

Giây nói số 89

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI :

VIN KOLA COCA. — *Rượu bổ để cho những người ốm và đàn bà ở cữ . . . . Một litre :* **2$40**

Trước khi ăn cơm uống một cốc con.

ELIXIR HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc nước. Một chai :* **1,25**

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc hạt. Một chai :* **1,25**

Đều là thuốc trị bệnh lao, bệnh ghip và các bệnh đau phổi rất hay, người lớn trẻ con đều dùng được cả.

SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. — *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống 3 hay 4 muỗm. . . . . . . Một chai :* **1,25**

GOUTTES NOTAL, Circulation du Sang. — *Thuốc làm cho mạch máu chạy đều. . . . . Một chai :* **0,20**

Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thơ về, bản-hiệu xin trả lời ngay
Tiền gửi hàng phần người mua phải chịu

3063

CÁC BÀ CÁC CÔ !
Có nhuộm vải hàng lụa nỉ
THÌ NHỚ KHÔNG CÓ MÓN-VỊ NÀO
tốt hay bằng thuốc hiệu

"LA MAURESQUE"

Có bán ở Hanoi :
Tại tiệm thuốc ông LAFON và LACAZE
và cùng các nhà bán thuốc-vị
Muốn có thuốc thử biết, gởi thơ cho bà
Vve C. VERCOQ, ở ASNIÈRES (Seine) France
hỏi, gởi không.

RƯỢU BẠT-HÀ GET

PIPPERMINT GET

rượu này uống đã mát mà và mát khan tiếng.

Thế nào là bệnh trĩ ?

Bệnh chỉ là mọc mụn trong đại chàng mà sinh ra, nên đã mắc bệnh thì đại tiện đau sót mệt nhọc, sau khi đại-tiện lại thấy ra huyết, thường gọi là lòi rom. Ngài nào có bệnh này nên kíp chữa, để lâu có thể ăn thẳng đại chàng.

Vậy xin Liệt-qui lưu tâm giới thiệu cho vạn tạ.

TRƯƠNG-QUẾ-LÂM
Trị khoa Y-sinh
[illegible], Phố hàng [illegible], Hanoi

Thuốc bổ mạnh vô cùng và kiến ích cho mọi người.

BILLEROS

làm cho cứng cát gân cốt
làm cho sanh sảng tinh thần

Thuốc này trị hay lắm những chứng bịnh như là :
Lạc giọng - Lưng dùng
Mỏi gối - giả dựi
mất máu - Trệ tinh.

Chẳng hại người mà làm cho người trở nên non, trẻ. Hãng BILLEROS ở đường de miromesnil, môn bài 30.

Ở HANOI - thuốc này bán tại tiệm thuốc LAFON & LACAZE và trong các tiệm thuốc khác.

CHÈ 寧泰

Quý-khách muốn xơi thứ chè quanh năm thơm ngon, xin lưu-tâm chiếu-cố xơi chè chính-hiệu NINH-THAI thời quý-khách sẽ được mãn-ý.

NINH-THÁI
10, Rue des Cantonnais, Hanoi
113, Phố Khách, Haiphong
78, Phố hàng Trống, Nam-định

RƯỢU

Champagne MERCIER

« CARTE OR »

Vừa ngon, giá lại không đắt

Dùng rượu này đi lễ, tết rất lịch-sự !

Bán tại : L'Union Commerciale Indochinoise et Africaine Haiphong, Hanoi, Nam-định, Bến-thủy, Thái-bình, Yunnanfou, Tourane, Huế, Qui-nhơn, Nha-trang, Đồng hới, Thu-xá, Saigon, Pnom Penh.

3007

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

PHỐ PAUL-BERT — HANOI

PHOSCAO

EXQUIS DÉJEUNER
PUISSANT RECONSTITUANT

Aliment conseillé par tous les médecins aux malades, aux convalescents et aux vieillards.

ENVOI GRATUIT D'UN ÉCHANTILLON

La boîte : 0$44

XIN LƯU-Ý — XIN ĐỌC

QUÀ BIẾU

CỦA HIỆU BÀO-CHẾ **CHASSAGNE**, 59, RUE PAUL BERT, HANOI

— Nhân dịp tết nguyên-đán. — Kể từ ngày mùng mười cho đến 29 tháng chạp ta ai mua thuốc tới 0$50, bản-hiệu sẽ biếu một lọ nhỏ rượu bổ.

VIN TONIQUE RÉGÉNÉRATEUR
CỦA GIÁO-SƯ J. K. WATSON!

là một thứ thuốc bổ rất mạnh nhất để trị các bệnh huyết-suy; đau gân, bệnh ghip, bệnh sốt rét rừng.

AI MUA THUỐC TỪ 2$00

trở lên, tuy theo món hàng mua nhiều ít, bản-hiệu sẽ biếu một lọ rượu mùi rất quý, hoặc một lọ nước hoa Piver, hoặc một con giao cạo Apollo, hoặc một lọ nước hoa thượng hạng của nhà Giraud hay nhà Moulinard.

NHỮNG CÁC QUÝ-KHÁCH Ở XA

gửi thư về mua hàng mà có gửi tiền đủ số hoặc suýt soát thì cũng được phần biếu.

E. LAFON & R. LACAZE, Successeurs

RƯỢU CỦA ÔNG CÓ DANH TIẾNG LARO HE CHẾ RA HIỆU LÀ

QUINA-LAROCHE

THUỐC UỐNG BỔ TẠNG PHU
VÀ TRỊ BỊNH RÉT CHẾ RA BỞI
CÂY THUỐC QUINQUINA

Thuốc này hay lắm đã nổi tiếng thiên hạ dân đâu cũng biết không có thuốc nào hay bằng. Thuốc QUINA LAROCHE là thuốc hay hơn hết cho bổ sức lại, bổ tạng phủ, trị bịnh rét làm cho ăn siêu, thuốc đó lấy làm hay cả thế gian ai không đều quên đặng.

Ai ai dùng nó cũng đặng, nhưng là người bịnh con cùng đàn bà hay là con nít. Thuốc đó trị bịnh sau này: bịnh hư huyết yếu đuối, huyết suy, bổ sức lại các bịnh làm cho con người yếu đuối, bỉ trái ban, ho cảm mạo tức ngực, rét ban của lưỡi trắng, trắc trở trong tì vị các bịnh đó đều dùng chắc tay thuốc QUINA LAROCHE đặng.

Con nít huyết suy và con gái lúc đang lớn cùng đờn bà kể khi lúc sanh sản, cũng như mấy bịnh kể trước đây đều nên dùng thuốc QUINA LAROCHE.

Những người nào ở xứ hay có thấp [illegible] cũng chẳng nên quên dùng thuốc đó

Các bịnh kể trên đây thuốc đó trị lấy làm mau và chắc. Chẳng những sẽ trừ hết mà thì còn lại ngày sau trong mình mạnh khỏe, lại thêm sức lực, ăn uống ngon có chứng và chúng ta giám kêu thuốc đó rằng: Nước ngọc thạch của thần thần chế ra (Liquide de Jade) lời tục ngữ của người Tàu cho những thứ thuốc trị bịnh hay hơn hết thầy không thuốc nào bằng.

Từ khi chúng ta bán thuốc QUINA LAROCHE thì chúng ta có đặng cả vạn giấy chứng và thơ cám ơn của mấy người bịnh và cả vạn giấy của các quan lương y khác nâng lòng ta

Rất tại thuốc nước QUINA LAROCHE là một thứ thuốc làm lợi cho người hơn hết thầy.

CÁCH DÙNG

Rượu QUINA LAROCHE phải uống từ một ly tới ba ly cỡ bằng theo chai rượu trong một ngày trong hai bữa ăn. Còn muốn trị bịnh rét thì mỗi một khắc đồng hồ uống một ly, uống 8 ly trước cữ rét 2 giờ rưỡi, thứ ly ly chót uống trước cữ nửa giờ.

Thuốc QUINA LAROCHE thường thì uống không pha nước mà khi trời nóng nực thì pha nước vô mà uống cho đã khát.

COMAR VÀ CÔNG-TY
Ông thầy bán thuốc hạng nhứt tại Paris

BANQUE DE L'INDOCHINE

ĐÔNG-PHÁP HỐI LÝ NGÂN HÀNG
東法滙理銀行
SÁNG LẬP RA TỪ NĂM 1875

Có những chỉ-dụ sau này chuẩn cho được hưởng-thụ đặc biệt quyền lợi :
21 Janvier 1875, 20 Février 1888, 16 Mai 1900,
4 Janvier 1920, 12 Janvier 1921, 12 Janvier 1922, 27 Janvier 192[illegible],
10 Janvier 1924, 16 Janvier 1925, 16 Juillet 1925 và 11 Décembre 1925.

TƯ BẢN DỰ ĐỊNH :	Francs	72.000.000
TƯ BẢN NỘP RỒI :	»	68.400.000
TỔNG CỘNG KHOẢN DỰ-BỊ NGÀY 30 JUIN 1294 :	»	81.089.020

Chánh quán tại : Paris (VIIIe), 96, Boulevard haussmann

Chánh trị-sự : M. A. DE MONPLANET, Hộ-bộ tổng thanh-tra hàm, Chánh chủ ngân hàng Crédit Commercial et Industriel, Chánh chủ công-ty mỏ Than Hongay (Société française des Charbonnages du Tonkin).
Phó trị-sự : M. STANISLAS SIMON, trị-sự công-ty Điền-Việt Thiết-lộ.
Tổng chủ nhiệm : M. THION DE LA CHAUME, nguyên Hộ-bộ thanh tra.

CHO THUÊ TỦ BẠC

Tại chi quán Hanoi và Haiphong có cho các nhà gởi tiền thuê tủ bạc. Cách thức về việc thuê tủ bạc này tổ chức y hệt những nhà Băng to bên Đại-pháp.

Muốn hỏi giá cả, và xem xét buồng để các tủ bạc thì hỏi tại nhà băng về phòng (Service des titres).

Hiệu viết tắt để gửi điện-tín INDOCHINE.

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN